

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w ZAWIERCIU

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za 2018 rok

ZAWIERCIE, LUTY 2019 r.

Zatwierdził:

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

Ewelina Sergiel-Błaszczyk

Spis treści

I.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ	6
II.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	25
III.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	39
IV.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW KOMUNALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	46
V.	OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO NADZOROWANYCH OBIEKTÓW OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH	54
VI.	WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY.....	56
VII.	OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	62
VIII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	82

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia.”

C. E. Winslow

Głównym celem zdrowia publicznego jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli, poprzez realizację zadań posiadających wymiar zbiorowy lub indywidualny.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2018 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2018 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **118 746**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 540 140**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

Ludność

2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	49 704
	Miasto Poręba	8 568
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	15 998
	Miasto	6 880
	Wieś	9 118
	Gmina Ogrodzieniec	9 146
	Miasto	4 300
	Wieś	4 846
	Gmina Pilica	8 689
	Miasto	1 967
	Wieś	6 722
	Gmina Szczekociny	7 769
	Miasto	3 661
	Wieś	4 108
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 650
	Kroczyce	6 346
	Włodowice	5 235
	Żarnowiec	4 641
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		781 441
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		86 865
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		1 938

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1.1 Epidemiologia chorób zakaźnych

1.2 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r., poz. 151) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2018 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 1503 przypadki chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu (w tym 1004 przypadki podejrzeń i zachorowań na grypę), 167 osób z powodu chorób zakaźnych było hospitalizowanych. Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2018 roku sporządzono na podstawie danych pochodzących z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. NIZP-PZH, danych uzyskanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz prowadzonego nadzoru epidemiologicznego (dochodzenia epidemiologiczne, formularze zgłoszeń zachorowań, sprawozdania, raporty). Należy zaznaczyć, że dane są w trakcie weryfikacji i mogą ulec nieznacznym zmianom. Użyty w opracowaniu termin wskaźnik zapadalności to liczba przypadków zachorowań na 100 000 mieszkańców w odniesieniu do ogólnej populacji.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w latach 2012-2018 oraz w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2018 została przedstawiona w tabelach nr 4,5.

1.3 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną, ostrą i wysoce zakaźną chorobą dróg oddechowych - w wyniku kontaktu z osobą chorą zakażeniu ulega do 90% osób nieuodpornionych.

W roku 2018 odnotowano spadek liczby przypadków zachorowań na krztusiec - 1 przypadek, w porównaniu do 2017 r., w którym odnotowano 3 przypadki. Zachorowanie dotyczyło dziecka w wieku 6 lat, szczepionego przeciw krztuścowi. Roczna zapadalność na 100 000 mieszkańców wyniosła 0,8 i była niższa niż w Polsce i województwie śląskim.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Należy pamiętać, że następuje stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją nabyły zarówno w sposób czynny poprzez szczepienie jak i osób, które wcześniej chorowały na krztusiec. Jednocześnie należy wspomnieć, że na poprawę sytuacji zachorowań może wpłynąć decyzja wprowadzenia w Programie Szczepień Ochronnych od 2016 roku dawki przypominającej szczepienia przeciwko krztuścowi w 14 roku życia, jako szczepienia obowiązkowego.

Ostre porażenie wiotkie 0-14 lat

Nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi został wprowadzony w Polsce w 1990 roku, celem monitorowania sytuacji w zakresie występowania zachorowań na poliomyelitis, a także eradykacji wirusa Polio z populacji.

W Polsce odnotowano 46 przypadków ostrych porażen wiotkich, w województwie śląskim – 7, w powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano zachorowań. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej kontynuują aktywny nadzór polegający na cotygodniowym kontakcie z lekarzami oddziałów szpitalnych, w których mogą być hospitalizowane dzieci, u których stwierdzono ostre porażenie wiotkie.

Odra

Odra jest chorobą objętą przez WHO programem eliminacji. Głównym założeniem programu eliminacji odry/różyczki jest przede wszystkim badanie serologiczne (oznaczenie przeciwciał w klasie IgM) w każdym przypadku podejrzenia zachorowania na odrę/różyczkę.

Realizacja tego programu oparta jest na:

1. nadzorze nad wykonawstwem szczepień ochronnych,
2. nadzorze epidemiologicznym nad wszystkimi podejrzeniami zachorowań na odrę i różyczkę,
3. badaniach laboratoryjnych podejrzeń o zachorowaniu na odrę/różyczkę potwierdzających zakażenie danym wirusem.

W roku 2018 w powiecie zawierciańskim zgłoszono 1 przypadek podejrzenia zachorowania na odrę, zachorowania nie potwierdzono, przypadek odwołano. W województwie śląskim rozpoznano 32 przypadki zachorowania, w Polsce – 339.

W związku z sytuacją epidemiologiczną odry w Polsce, prowadzony był codzienny tryb raportowania zachorowań i podejrzeń zachorowań na odrę.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Od końca 2013 roku prowadzone są obowiązkowe powszechne szczepienia ochronne przeciwko śwince, odrze, różycze, z użyciem szczepionki trójskładnikowej (MMR). Obecny schemat szczepień przewiduje 2 dawki szczepionki skojarzonej, podawane w 13-14 miesiącu życia, a następnie w 10 roku życia oraz dawkę uzupełniającą dla osób, które nie otrzymały 2 dawek szczepienia.

Różyczka

W roku 2018 w powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek różyczki rozpoznany na podstawie objawów klinicznych. Zachorowanie wystąpiło u 3 letniego dziecka szczepionego 1 dawką szczepionki przeciw różycze.

W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 69 zachorowań, w Polsce – 450. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 0,8 i jest niższy niż w województwie śląskim 1,5 i w Polsce – 1,17.

Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, a w wielu przypadkach przebiega bezobjawowo, to zakażenie wirusem różyczki kobiety w ciąży może doprowadzić do zakażenia płodu i w konsekwencji do wystąpienia u noworodka groźnego w skutkach zespołu różyczki wrodzonej.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

Od kilku lat liczba zachorowań w powiecie zawierciańskim utrzymuje się na podobnym poziomie. Na podstawie objawów klinicznych rozpoznano 3 przypadki zachorowania - u 2 dzieci w wieku 6 i 13 lat, szczepionych zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych oraz 1 osoby dorosłej nieszczepionej.

W województwie śląskim odnotowano 204 przypadki, a w Polsce 1584. Zapadalność wyniosła 2,5 i była niższa od zapadalności krajowej (4,12) oraz województwa śląskiego (4,5).

Gruźlica

W roku 2018 w powiecie zawierciańskim odnotowano 14 przypadków zachorowań na gruźlicę. Zarejestrowano 15 osób z kontaktu z chorym, nie odnotowano zachorowań wśród osób ze styczności.

Zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 11 mężczyzn i 3 kobiety – 4 osoby bezrobotne, 9 emerytów, 1 osoba pracująca (7 przypadków zostało potwierdzonych bakteriologicznie). Obliczony wskaźnik zapadalności za 2018 rok jest niższy od wskaźnika województwa

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

śląskiego (18,8) i wynosi 11,8. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących zachorowań w Polsce.

Szczepienia BCG są obecnie najpowszechniej stosowaną metodą zwiększenia odporności u ludzi, odporność indukowana przez szczepienia BCG jest częściowa i może być przełamana. Poprawa warunków życia i pracy, tzw. zdrowy tryb życia, dobre wyżywienie, eliminowanie szkodliwych nałogów zwiększa naturalną odporność ustroju.

Choroby przenoszone drogą płciową

Kiła

W powiecie zawierciańskim w 2018 roku odnotowano 2 przypadki, (w analogicznym okresie roku ubiegłego zarejestrowano 4 zachorowania). Wskaźnik zapadalności wynosi 1,7 i jest niższy od województwa śląskiego (2,9), i niższy od zapadalności w Polsce (3,12).

Rzeżączka

W 2018 roku, w powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek, wskaźnik zapadalności wynosi 0,8 i jest wyższy od województwa śląskiego (0,4), i od zapadalności w Polsce (0,6).

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

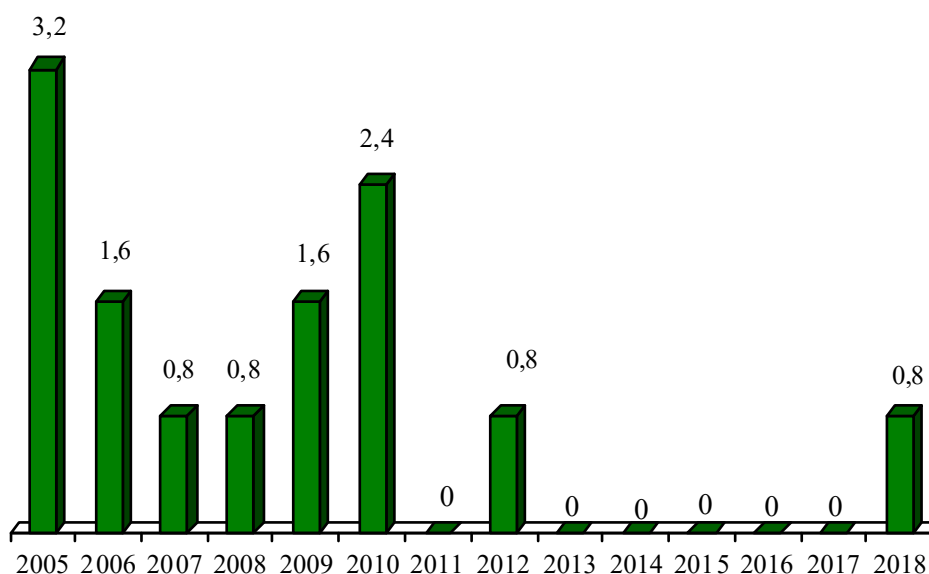
W związku ze wzrostem w 2017 r. zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A obserwowanym w województwie śląskim, jak i na terenie całego kraju, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny nawiązał współpracę z Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego – Państwowym Zakładem Higieny w zakresie badania „Charakterystyki szczepów wirusa HAV występujących w Polsce”. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu dostarczyli materiał do nieodpłatnych badań molekularnych od 10 pacjentów hospitalizowanych w Oddziale Obserwacyjno-Zakaźnym Szpitala Powiatowego w Zawierciu. Na terenie powiatu zawierciańskiego zarejestrowano 8 przypadków zachorowań na wzv typu A (w tym 1 ognisko rodzinne). W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 810 zachorowań, w Polsce – 1457. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 6,7, w województwie śląskim 17,8, a w Polsce – 3,79.

Wirusowe zapalenia wątroby typu B

Od stycznia do końca grudnia 2018 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 4 przypadki wzv typu B (1 przypadek ostrego wzv B i 3 przewlekłego). Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosił 3,4, w województwie śląskim 10,0, a w Polsce 8,34. Zgłoszone przypadki rozpoznano na podstawie badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach diagnostyki objawów (3 osoby) oraz w 1 przypadku badanie w ciąży.

Poniżej przedstawiono ilość zachorowań na ostre wzv typu B na 100 tys. ludności na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu.

Wykres 1. Wskaźniki zapadalności na wzv typu B ostre na terenie powiatu zawierciańskiego w latach 2005-2018

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

W PSSE w Zawierciu, w roku 2018, zarejestrowano 12 zachorowań, nie odnotowano ostrych zachorowań.

Ze względu na brak szczepień przeciwko HCV, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych, polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyce, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obliczu narastającego w Polsce problemu występowania wirusowych zapaleń wątroby typu C podejmuje inicjatywy zapobiegawcze.

W 2012 roku rozpoczęto realizację współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy i Ministra Zdrowia, projektu pn.: „Zapobieganie zakażeniom HCV”. W ramach projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji (HCV, HBV, HIV)”, przeprowadzone zostało szkolenie dla pracowników sektora usług pozamedycznych. Na platformie e-learningowej <http://www.hcv.pzh.gov.pl/Page/platforma-e-learningowa-1>, umieszczone są materiały informacyjno-edukacyjne na temat HCV w formie multimedialnej. Strona w całości dedykowana programowi „Zapobieganie zakażeniom HCV” jest dostępna pod adresem: www.hcv.pzh.gov.pl

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2018, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2018, z podziałem na grupy wiekowe na terenie powiatu zawierciańskiego

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną													
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0-4	139	173	81	143	177	266	211	283	263	168	290	368	434	51
5-14	410	477	274	302	240	512	291	345	455	323	390	458	588	66
15-64	74	99	52	61	57	116	90	74	145	91	73	95	111	14
65 i więcej	0	3	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1
Razem	623	752	407	507	474	894	593	702	864	582	753	922	1134	132

Ospa wietrzna, po zakażeniach dróg oddechowych, jest najczęściej występującą chorobą zakaźną. Ze względu na okresowość epidemiczną choroby, wzrost zachorowań występuje średnio co 2-4 lata. Na terenie powiatu zawierciańskiego, po wzroście zachorowań odnotowanym w latach poprzednich w 2018 roku obserwujemy znaczny spadek liczby zachorowań (132 przypadki).

Wszystkie osoby, które zachorowały na ospę wietrzną nie były szczepione przeciwko tej chorobie. Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W powiecie zawierciańskim przeciwko tej chorobie zaszczepiono 52 osoby.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Szczepienia przeciwko ospie wietrznej są szczepieniami zalecanymi. Wyjątek stanowią dzieci z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem wystąpienia powikłań oraz dzieci do ukończenia 12 roku życia narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności przebywające w domach opieki długoterminowej, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim na ospę wietrzną wyniósł 111,2 i był niższy niż w województwie śląskim (447,4) i Polsce (389,27).

Neuroinfekcje

W 2018 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 3 przypadki neuroinfekcji: 1 przypadek pneumokokowego zapalenia opon mózgowych; 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowych (czynnik etiologiczny nieokreślony) oraz 1 przypadek nieokreślonego zapalenia opon mózgowych.

Borelioza z Lyme

W latach 2016 - 2018 roku zaobserwowano wzrost zachorowań na boreliozę w stosunku do ubiegłych lat. W 2018 roku zarejestrowano 89 przypadków boreliozy. Wszystkie zachorowania sklasyfikowano na podstawie definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. W 87 przypadkach zachorowanie potwierdzono - 35 przypadków na podstawie objawów klinicznych (rumień), 52 przypadków potwierdzonych objawami klinicznymi i badaniami laboratoryjnymi (obecność przeciwciał). W 2 przypadkach zachorowanie wykazano jako prawdopodobne spełniające kryteria późnej fazy (objawy stawowe) i badania laboratoryjne.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy i jej zgłaszalność jest diagnostyka laboratoryjna. Ze względu na niespecyficzne i rozciągnięte w czasie objawy, wiele przypadków boreliozy może być zgłaszanych ze znacznym opóźnieniem.

Na występowanie zachorowań w naszym regionie niewątpliwie ma wpływ specyficzny charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu. Z dochodzeń epidemiologicznych przeprowadzonych z osobami chorymi na boreliozę wynika, że w 25 przypadkach wskazanym terenem na którym doszło do ukłucia przez kleszcza był las, w 19 było to obejście wokół domu, w 1 przypadku działka rekreacyjna, w 2 przypadkach park w pozostałych przypadkach brak danych.

Zachorowania wystąpiły u: emerytów/rencistów (41), pracowników fizycznych (18), pracowników umysłowych (15), bezrobotnych (5), uczniów/studentów (8), dzieci w wieku

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

0-1 rok (2). W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (74,9), jest wyższy niż w województwie śląskim (57,8), i w Polsce (52,41).

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskim i powiecie zawierciańskim, w latach 2005–2018

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	11,6	535	11,4	30	24,1
2006	6694	17,5	908	19,4	32	25,8
2007	7723	20,3	1151	24,7	60	48,5
2008	8255	21,7	1491	32,0	88	71,4
2009	10332	27,1	1766	38,0	59	48,0
2010	9003	23,6	1522	32,8	40	32,6
2011	9170	23,8	1722	37,2	34	27,8
2012	8786	22,8	1640	35,5	30	24,5
2013	12763	33,1	2278	49,4	50	41,0
2014	13866	36,0	2624	57,1	44	36,2
2015	13624	35,4	2102	45,8	33	27,3
2016	21220	55,2	3264	71,5	85	70,9
2017	21528	56,0	2779	61,0	76	63,3
2018	20139	52,41	2625	57,8	89	74,9

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100 tys. ludności)

Bąblowica

W powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek zachorowania u kobiety w wieku 24 lat, rozpoznany na podstawie objawów klinicznych i badań laboratoryjnych.

Malaria

W 2018 roku do końca października, zarejestrowano 1 potwierdzony przypadek zachorowania na malarię u osoby dorosłej, która wróciła z Nigerii. W wyniku leczenia pacjent powrócił do zdrowia.

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

W 2018 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 7424 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 740 osób, wśród osób z powiatu zawierciańskiego rozpoczęto szczepienia u 15 osób pokąsanych, (4 przez lisa, 6 przez psa, 2 przez kota, 1 przez szczura, 1 przez kreta oraz 1 przez wiewiórkę).

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

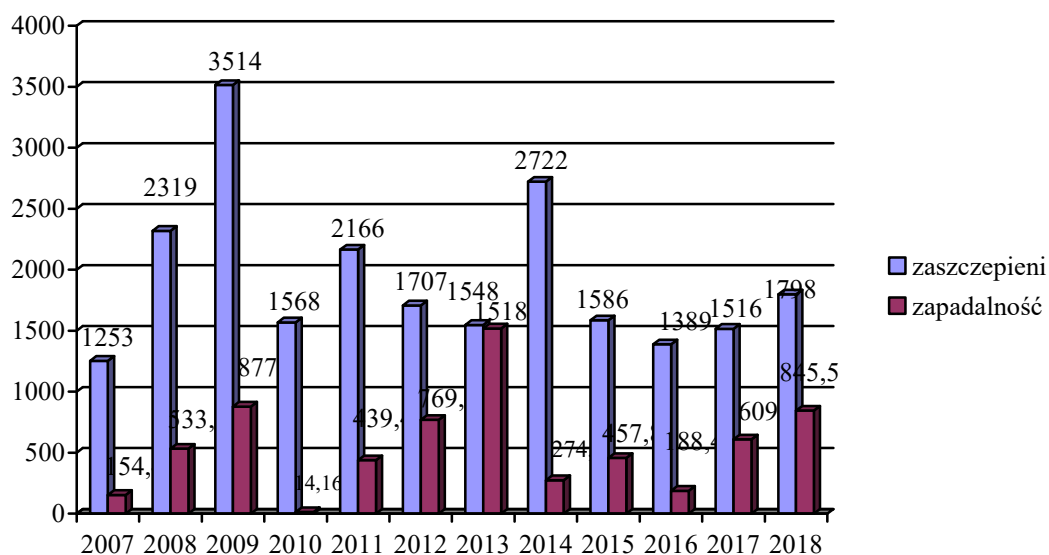
Grypa

Od stycznia do końca grudnia do PSSE w Zawierciu zgłoszono 1004 przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. Dla porównania w roku 2017 zgłoszono 728 przypadków.

Pomimo iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki, a szczepionka jest dostępna na rynku, zaszczepiło się jedynie 1798 mieszkańców powiatu zawierciańskiego (co stanowi 1,5 % populacji powiatu), podobnie jak w roku ubiegłym i stanowi tylko symboliczny procent ogółu ludności.

W sierpniu resort zdrowia zdecydował o wprowadzeniu dla osób powyżej 65 roku życia możliwości skorzystania z refundowanych szczepionek przeciwko grypie. Seniorzy płacą za szczepionkę 50 procent ceny. W roku 2018, przeciwko grypie, zaszczepiło się 1127 seniorów powyżej 65 roku życia. Stanowili oni najliczniejszą grupę spośród wszystkich osób zaszczepionych.

Wykres 2. Liczba osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2018

AIDS i nowo wykryte zakażenia HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

W 2018 roku w Polsce zarejestrowano 1304 przypadki nowo wykrytych zakażeń HIV i 121 zachorowań na AIDS, a w województwie śląskim 195 zakażeń i 28 zachorowań. W powiecie zawierciańskim w roku 2018 zarejestrowano 1 przypadek nowo wykrytego zakażenia HIV.

W powiecie zawierciańskim od 2007 roku odnotowano 12 nowo wykrytych zakażeń HIV i 1 zachorowanie na AIDS.

Tabela 3. Liczba przypadków zarejestrowanych w okresie 2007-2018 w powiecie zawierciańskim

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
HIV	2	-	1	1	-	-	-	-	2	3	2	1
AIDS	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

W Polsce obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie „Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS” (Dz. U. z dnia 1 marca 2011 r. Nr 44, poz.227). Program zakłada przeciwdziałanie epidemii HIV/ zapobiegania AIDS poprzez działania w pięciu obszarach:

- zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa,
- zapobieganie zakażeniom HIV wśród osób o zwiększonym poziomie,
- zachowań ryzykownych,
- wsparcie i opieka zdrowotna dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS,
- współpraca międzynarodowa,
- monitoring.

Corocznie pracownicy pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej realizują zadania Programu.

1.4 Zakażenia i zatrucia pokarmowe

Salmonelloza - zatrucia pokarmowe

W 2018 roku, w Polsce odnotowano 9662 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 1020 przypadków, w powiecie zawierciańskim – 18. Czynnikiem etiologicznym w 3 przypadkach była – S. Enteritidis, w 15 przypadkach – S. Species.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Zatrucie pokarmowe wywołane przez Salmonellę było przyczyną powstania 1 ogniska zatrucia pokarmowego, obejmującego w sumie 2 dzieci chorych, które uległy zatruciu w środowisku domowym.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim (15,1), jest niższy niż w Polsce (25,15) i województwie śląskim (22,5).

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W powiecie zawierciańskim w 2018 r., podobnie jak i w 2017 roku zarejestrowano 33 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych. W 31 przypadkach czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*, a w 2 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim (27,8) jest niższy niż w Polsce (39,98), i w województwie śląskim (39,3).

Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe

W powiecie zawierciańskim w 2018 r. zarejestrowano 3 przypadki bakteryjnych zatruc pokarmowych (w 2017 roku – 0). Czynnikiem etiologicznym był nieokreślony. wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim (2,5) jest wyższy niż w Polsce (1,33) i w województwie śląskim (1,1).

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem

W 2018 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 55 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (w roku 2017 - 80 przypadków). W 38 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy, w 12 adenowirusy a w 5 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony. Wśród wszystkich zachorowań dzieci do lat 2 stanowią – 56,4%.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim był niższy niż w Polsce (126,31) i województwie śląskim (126,9) i wynosił 46,3.

Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Od stycznia do końca października 2018 roku zarejestrowano 58 przypadków zachorowań (2017 - 94). W 8 przypadkach zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2 (2017 – 23). Wskaźnik zapadalności – w powiecie zawierciańskim (48,8) jest niższy niż w Polsce (153,63), i województwie śląskim (113,4).

Giardioza (lamblioza)

W powiecie zawierciańskim odnotowano 2 przypadki zachorowań: u dzieci w wieku 4 lata i 16 lat, rozpoznane na podstawie objawów klinicznych i badań laboratoryjnych. W analogicznym okresie roku ubiegłego zarejestrowano 1 zachorowanie.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela 4. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2018 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1	Salmonelloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		18	15,1	1020	22,5	9662	25,15
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez Clostridium difficile (A04.7)	31	26,1	1784	39,3	11581	30,14
3		inne określone (A04.8)	-	-	145	3,2	705	1,83
4		nieokreślone(A04.9)	2	1,7	238	5,2	1592	4,14
5	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - nieokreślone (A05.9)		3	2,5	52	1,1	412	1,07
6	Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy (A08.0)	38	32,0	2305	50,8	23258	60,53
7		inne określone (A08.2-3)	12	10,1	875	19,3	5689	14,81
8		nieokreślone (A08.4)	5	4,2	2257	49,7	14227	37,03
9	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem (A09)	ogółem	58	48,8	5149	113,4	59028	153,63
10	Biegunki u dzieci do lat 2 (A04, A05, A08, A09)		39	201,2*	4657	536,1*	40562	519,06*
11	Gardioza (A07.1)		2	1,7	233	5,1	924	2,40
12.	Krzusiec (A37)		1	0,8	141	3,1	1552	4,04
13	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		19	16,0	2502	55,1	18776	48,87
14	Kiła (A51;A52;A53)		2	1,7	136	3,0	1198	3,12
15	Rzeżączka (A54)		1	0,8	19	0,4	246	0,64
16	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - róża (A46)		22	18,5	1009	22,2	5615	14,61
17	Borelioza z Lyme (A69.2)		89	74,9	2625	57,8	20139	52,41
18	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień (Z20.3/Z24.2;Z28)		15	12,6	740	16,3	7424	19,32
19	Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych - inne określone i nieokreśl. (A87.1-9;B02.1)		1	0,8	59	1,3	1103	2,87
20	Ospa wietrzna (B01)		132	111,2	20313	447,4	149567	389,27
21	Różyczka (B06)		1	0,8	69	1,5	450	1,17
22	Wirusowe zapalenie Wątroby	typu A (B15.9)	8	6,7	810	17,8	1457	3,79
23		typu B – ostre (B16)	1	0,8	3	0,06	45	0,12
24		typu B – przewlekłe i BNO (B18.0-1)	3	2,5	453	9,9	3157	8,22
25		typu C (B17.1; B18.2)	12	10,1	405	8,9	3441	8,96
26	Nowowykryte zakażenia HIV (Z21)		1	0,8	195	4,3	1304	3,39
27	Świnka /nagminne zapalenie przyusznicy/ (B26)		3	2,5	204	4,4	1584	4,12
28	Malaria (zimnica) B50-B54		1	0,8	4	0,08	30	0,08
29	Bąblowica /echinokokoza (B67)		1	0,8	3	0,06	52	0,14
30	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna	zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu (B95.3/G04.2; G00.1)	1	0,8	22	0,48	208	0,54
31								
32	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych inne i nieokreślone (G03)		1	0,8	92	2,0	901	2,34
33	Gruźlica (A15-A19)		14	11,8	856	18,8	b.d	b.d

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

**Tabela 5. Liczby zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne
w powiecie zawierciańskim w latach 2012-2018**

L.p.	Jednostka chorobowa	2018		2017		2016		2015		2014		2013		2012	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy – ogółem	18	15,1	12	10,0	19	15,8	14	11,6	11	9,1	8	6,5	12	9,8
2.	Inne bakter. zakażenia jelit. –ogółem	33	27,8	33	27,6	45	37,5	30	24,8	27	22,2	31	25,4	2	1,6
3.	Inne bakter. zatr. pokarm. – ogółem	3	2,5	-	-	1	0,8	3	2,5	2	1,6	1	0,8	-	-
4.	Wirusowe zakaż. jelitowe – ogółem	55	46,3	80	67,0	71	59,2	54	44,6	32	26,4	37	30,3	37	30,2
5.	Biegunki u dzieci do lat 2*	39	201,2	71	355,5	65	339,4	44	223,1	26	127,6	37	172,8	32	144,7
6.	Krztusiec	1	0,8	3	2,5	13	10,8	2	1,6	2	1,6	1	0,8	6	4,9
7.	Szkarlatyna	19	16,0	21	17,5	17	14,2	28	23,1	30	24,7	32	26,2	18	14,7
8.	Zapalenia opon mózgu i/lub mózgu –ogółem	3	2,5	1	0,8	7	5,8	3	2,5	10	8,2	2	1,6	3	2,4
9.	Róża	22	18,5	29	24,2	25	20,8	19	15,7	20	16,5	23	18,8	18	14,7
10.	Borelioza z Lyme	89	74,9	76	63,6	85	70,9	33	27,3	44	36,2	50	41	30	24,5
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	15	12,6	9	7,5	5	4,2	7	5,8	9	7,4	6	4,9	15	12,2
12.	Ospa wietrzna	132	111,2	1134	950,1	922	768,6	753	622,2	582	479,6	864	708,4	702	573,0
13.	Różyczka	1	0,8	3	3,3	1	0,8	2	1,6	17	14,0	154	126,3	15	12,2
14.	Wzw typu A	8	6,7	1	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Wzw typu B - przewlekłe i BNO	3	2,5	3	2,5	4	3,3	6	4,9	6	4,9	7	5,7	-	-
16.	Wzw typu C	12	10,1	16	13,4	13	10,8	8	6,6	13	10,7	14	11,4	9	7,4
17.	AIDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,8
18.	Nowo wykryte zakażenia HIV	1	0,8	2	1,7	3	2,5	2	1,6	-	-	-	-	-	-
19.	Świnka	3	2,5	7	5,8	5	4,2	4	3,3	7	5,8	8	6,5	7	5,7
20.	Grypa i podejrz. Grypy - ogółem**	1004	845,5	728	609,9	226	188,4	554	457,8	333	274,4	1852	1518,6	943	769,8
21.	Gruźlica	14	11,7	27	22,6	21	17,5	20	16,5	31	25,5	30	24,6	14	11,4

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela 6. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2018 roku

Jednostka chorobowa		Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie				Gminy wiejskie				RAZEM
		Zawiercie	Poręba	Ogrodzieniec	Łazy	Pilica	Szczekociny	Żarnowiec	Kroczyce	Włodowice	Irządze	
Salmonelloza - zatrucia pokarmowe	A	9	1	2	1	1	2	-	1	1	-	18
	B	18,1	11,7	21,9	6,2	11,5	25,7	-	15,7	19,1	-	
Szkarlatyna	A	13	2	1	-	-	-	2	-	1	-	19
	B	26,1	23,3	10,9	-	-	-	43,1	-	19,1	-	15,1
Gruźlica	A	5	-	-	3	1	2	-	1	2	-	14
	B	10,0	-	-	18,7	11,5	25,7	-	15,7	38,2	-	11,8
Zapalenie opon mózgowych i mózgu (ogółem)	A	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	3
	B	2,0	-	-	6,2	-	-	21,5	-	-	-	2,5
Róża	A	15	1	1	5	-	-	-	-	-	-	22
	B	-	11,7	10,9	31,2	-	-	-	-	-	-	18,5
Borelioza z Lyme	A	35	5	8	17	5	5	8	2	4	-	89
	B	70,4	58,3	-	106,3	57,5	64,3	172,4	31,5	76,4	-	74,9
Ospa wietrzna	A	18	25	29	19	11	2	8	13	1	6	132
	B	36,2	291,8	317,1	118,8	126,6	25,7	172,4	-	19,1	226,4	111,2
Różyczka	A	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	B	-	11,7	-	-	-	-	-	-	-	-	0,8
WZW typu A	A	2	-	-	5	-	-	-	-	1	-	8
	B	4,0	-	-	31,2	-	-	-	-	19,1	-	6,7
WZW typu B	A	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	4
	B	4,0	-	-	12,5	-	-	-	-	-	-	2,5
WZW typu C	A	4	-	2	5	-	-	-	-	1	-	12
	B	4,0	-	21,9	31,2	-	-	-	-	19,1	-	10,1
Świnka	A	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	B	4,0	-	-	-	-	-	-	15,7	-	-	0,8
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	A	1	3	1	3	-	1	-	6	-	-	15
	B	2,0	35,0	10,9	18,7	-	12,9	-	94,5	-	-	12,6

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2018 r. nadzorem sanitarnym objęto 192 podmioty działalności leczniczej w 212 obiektach (140 praktyk zawodowych i 72 zakłady opieki zdrowotnej). Przeprowadzono kontrole sanitarne w 137 podmiotach prowadzących działalność leczniczą (w tym 89 prywatnych gabinetów i 48 zakładów opieki zdrowotnej) tj. 71 % zewidencjonowanych podmiotów, przeprowadzając 315 kontroli. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami świadczącymi usługi medyczne, dokonano oceny procedur dezynfekcyjnych w zakresie prawidłowości doboru i stosowania środków dezynfekcyjnych, przygotowywania i sposobu przechowywania preparatów dezynfekcyjnych, a także procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne oraz sposobu postępowania z odpadami medycznymi pod kątem wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

W podmiotach leczniczych funkcjonowało 78 urządzeń sterylizacyjnych (30 w zakładach opieki zdrowotnej, 48 w praktykach zawodowych). W w/w zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Dostępność środków ochrony osobistej oraz zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilościowym i asortymentowym oceniono, jako wystarczające.

W 26 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych pomieszczeń, w przechowywaniu wyrobów medycznych i sterylnego sprzętu medycznego, sposobu postępowania z odpadami medycznymi oraz w zakresie realizacji obowiązku zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych. W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 18 decyzji administracyjnych, w 5 przypadkach ukarano osoby odpowiedzialne grzywną w postaci mandatu karnego.

Podmioty lecznicze spełniają wymagania obowiązującego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739). Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r., o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 960), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, opinii potwierdzającej spełnienie warunków wykonywania działalności leczniczej.

Szpital Powiatowy w Zawierciu objęty jest nadzorem przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w 2018 roku prowadził nadzór, nad jakością wody przeznaczonej do spożycia

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

przez ludzi i kontrolował stan sanitarny urządzenia wodociągowego znajdującego się na terenie szpitala.

3. Deratyzacja

W celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych właściciele nieruchomości na terenach miast i gmin przeprowadzali powszechne akcje deratyzacyjne. Terminy i częstotliwość deratyzacji jest określona w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminach. Na terenie powiatu przeprowadzono 3 powszechne akcje deratyzacyjne w okresie jesiennym.

4. Dopalacze

Z uwagi na zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze, tzw. „dopalacze”, prowadzone jest raportowanie zatruc/podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W 2018 roku zgłoszono 20 przypadków zatruc/podejrzeń zatruc dopalaczami i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

5. Szczepienia ochronne

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest 13 chorób zakaźnych, są to: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz wścieklizna. W odniesieniu do każdej z tych chorób określono osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę do nałożenia obowiązku szczepień ochronnych na te osoby. Uzupełnieniem ww. regulacji prawnych jest ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu Program Szczepień Ochronnych przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 40 punktach szczepień (29 placówkach nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu oraz w 1 placówce będącej pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy).

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2018 liczyła 19 798 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2018 r. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2017. W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2018 r. przeprowadzono 71 kontroli w zakresie szczepień ochronnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, do PSSE w Zawierciu zgłoszono 3 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne po podaniu preparatów DTP, Synflorix oraz Hexacima i Rotarix. Jedno dziecko było hospitalizowane przez okres 6 dni w związku z odczynem poszczepiennym, w pełni powróciło do zdrowia.

*Tabela 7. Wykaz niepożądanych odczynów poszczepiennych zgłoszonych do PSSE
w Zawierciu w 2018*

WYKAZ NIEPOŻĄDANYCH ODCZYNÓW POSZCZEPIENNYCH ZGŁOSZONYCH DO PSSE W 2018 r.				
Lp	Data zgłoszenia do PSSE	Liczba zgłoszonych przypadków NOP	Nazwa szczepionki, seria, data ważności, producent	Uwagi
1	21.06.2018	1	DTP, s.20915004A, d.w.12.2018, Biomed Kraków	odczyn łagodny
2	27.06.2018	1	Synflorix, s.ASPNA852AA, d.w.06.2018, GLK	odczyn łagodny
3	13.07.2018	1	Hexacima s.N1H03, d.w.04.19; Rotarix s.AROL8955BD, d.w.01.20	odczyn łagodny

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. W roku 2018 zaszczepiło się 4358 osób, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby zaszczepione przeciwko grypie - 1798 osób oraz osoby zaszczepione przeciwko WZW B - 981 osób. Problem stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych. Na koniec 2017 roku liczba opiekunów prawnych, którzy nie poddali szczepieniom dzieci wynosiła 159 osób, na koniec roku 2018 od obowiązku uchylały się 142 osoby.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Jako osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych wykazano wyłącznie te osoby, które zobowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym zostały zgłoszone przez lekarzy, jako osoby uchylające się spełniając jednocześnie 4 kryteria:

- zostały powiadomione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o konieczności poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu w określonym terminie,
- nie zgłosiły się do lekarza w celu przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego do szczepienia i do samego szczepienia,
- nie przedstawiły zaświadczenia o wcześniejszym poddaniu się szczepieniu w ramach szczepień zalecanych,
- nie stwierdzono u nich przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień lub wskazań do czasowego odroczenia ich przeprowadzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są wnioski. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem tzw. tytułu wykonawczego. Prowadzone działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym przekonały 57 opiekunów, którzy uchylali się od obowiązku szczepień, do poddania się szczepieniom. Jednocześnie w roku 2018 do PSSE w Zawierciu, przez świadczeniodawców, zostało zgłoszonych 40 nowych osób uchylających się od szczepień.

Ponadto należy podkreślić, iż wśród liczby wykazanych osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych są również osoby, które były wykazane w latach poprzednich i nadal nie dopełniły tego obowiązku.

Reasumując w powiecie zawierciańskim dotychczas nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności należy uznać za zadawalający. Niemniej, należy obserwować i rzetelnie monitorować sytuację dot. niedopełniania obowiązku szczepień, bowiem ma to istotny wpływ na osiągnięcie odporności zbiorowiskowej w populacji. Wymaga to szczególnego zaangażowania i mobilizacji wszystkich jednostek biorących udział w realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

6. Wnioski

1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2018 r. była dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego.
2. W ramach monitoringu sytuacji epidemiologicznej grypy w sezonie 2017/2018 odnotowano wzrost zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (981), szczyt zachorowań przypadł na okres od 16 lutego do 15 marca 2018 r. Dla porównania w roku 2017 odnotowano 728 zachorowań.
3. W 2018 roku na terenie powiatu zawierciańskiego odnotowano 2 rodzinne ogniska zatruc pokarmowych. Wskutek podjętych działań ogniska epidemiczne wygaszono. Źródłem zakażenia w/w ognisk była salmonella i wirusowe zapalenie wątroby typu A. W 2018 roku przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A zaszczepiło się łącznie 12 osób.
4. Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2018 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, poliomyelitis i odrę. Zarejestrowano 1 przypadek malarii, zachorowanie importowane, chory powrócił z Nigerii.
5. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności jest zadawalający.
6. Kontynuowany jest nadzór nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylania się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane i działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ocena stanu sanitarnego – ogólna

W roku 2018 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności znajdowały się 1383 zakłady (łącznie z 6 przekazanymi pod nadzór do ŚWIS), w tym 19 miejsc produkcji i obrotu przedmiotami użytku i 12 miejsc produkcji i obrotu produktami kosmetycznymi.

Skontrolowano 543 zakłady (w tym 5 zakładów obrotu produktami kosmetycznymi). We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 826 kontroli sanitarnych, w tym 6 kontroli w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi i 9 kontroli granicznych.

Przeprowadzono 312 kontroli kompleksowych z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy oceny zakładu (w tym 4 kontrole w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi), 384 kontrole doraźne (w tym 63 kontrole interwencyjnych) oraz 130 kontroli sprawdzających.

Wydano 555 decyzji administracyjnych tj. 287 decyzji merytorycznych (w tym 82 decyzje nakazujące) i 268 płatniczych. Nałożono 77 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 18 000,00 zł.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 483 próbki: 453 próbki żywności (w tym 394 próbki żywności krajowej i 28 z krajów UE oraz 31 próbek z importu), 23 próbki sanitarne (zmiotki lub wytrzepiny z koszyczków), 6 próbek wyrobów do kontaktu z żywnością i 1 próbkę produktów kosmetycznych.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2018 r. wydano:

- 133 decyzje administracyjne w związku z naruszeniem wymagań w tym; 82 decyzje terminowe, 3 nakazujące wycofanie środków spożywczych z obrotu i 3 decyzje zawieszające działalność zakładów,
- 8 upomnień,
- 1 tytuł wykonawczy i 1 postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia,
- sporządzono 4 wnioski do WSSE w Katowicach o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS. 2 wnioski wystawiono w wyniku stwierdzenia prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydanymi decyzjami zatwierdzającymi zakład, 2 wnioski z powodu braku realizacji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności,
- winnych stwierdzonych podczas kontroli uchybień ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w liczbie 77 sztuk na łączną kwotę 18 000,00 zł.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela nr 1. Liczba zakładów objętych nadzorem w latach 2017 - 2018

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek Zmian (+/-)
	2017	2018	
<i>Obiekty ogółem</i>	1389	1383	-
<i>Zakłady produkcji żywności</i>	121	134	+
<i>Obiekty obrotu żywnością</i>	891	877	-
<i>w tym:</i> <i>środki transportu</i>	80	85	+
<i>Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego</i>	249	245	-
<i>w tym: zakłady małej gastronomii</i>	114	115	+
<i>Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte</i>	100	96	-
<i>Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością</i>	1	1	bz
<i>Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością</i>	17	18	+
<i>Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki</i>	0	0	bz
<i>Obiekty obrotu kosmetykami</i>	10	12	+

Tabela 2. Stan sanitarny zakładów ogółem w latach 2017-2018

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli i rekontroli	Wskaźnik częstotliwości kontroli
2017	1389	656	47,2	444	31,96	2	0,45	987	0,71
2018	1383	543	39,3	312	22,6	0	0	826	0,59

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela 3. Działania represyjne w latach 2017-2018

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota	Kwota średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%
2017	768	104	21 650 PLN	208 PLN	405	10	2,47
2018	555	77	18 000 PLN	234 PLN	483	8	1,65

Obiekty produkcji żywności

W roku 2018 w rejestrze zakładów znajdowały się 134 zakłady produkcyjne, z czego skontrolowano 76. Zatwierdzono 9 tego typu obiektów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniano na podstawie obowiązujących arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Wszystkie zakłady zostały ocenione jako zgodne z wymogami.

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane podczas kontroli uchybienia to m.in.:

- zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu (zawilgocone, zagrzybione ściany i sufity pomieszczeń produkcyjnych, zniszczone powierzchnie podłóg, skorodowany sprzęt produkcyjny),
- niewłaściwy bieżący stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i sprzętu (brak czystości i porządku).

W 2018 r. na właścicieli w/w zakładów wydano 32 decyzje administracyjne i nałożono 16 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 5050,00 zł. Wydano 2 decyzje zawieszające działalność zakładów-piekarni. Działalność jednego zakładu została zawieszona z powodu stwierdzenia zanieczyszczeń ferromagnetycznych w badanym pieczywie oraz złego bieżącego stanu sanitarnego pomieszczeń i sprzętu, drugiego z powodu złego stanu sanitarnego i obecności gryzoni. Przedsiębiorcy niezwłocznie usunęli uchybienia i zakłady ponownie rozpoczęły działalność. Pobrano 119 próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, w tym w piekarniach pobrano 23 próbki sanitarne (zmiotki lub wytrzepiny z koszyczków), w tym 5 próbek sanitarnych było kwestionowanych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela nr 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w roku 2017 - 2018

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2018 roku		
		Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwórnice Lodów	2	-	-	0	-	-
2.	Automaty do lodów	15	-	-	13	-	-
3.	Piekarnie	20	-	-	24	-	-
4.	Ciastkarnie	14	-	-	15	-	-
5.	Wytwórnice wyrobów cukierniczych	1	-	-	2	-	-
6.	Przetwórnice Owocowo-warzywne	3	-	-	2	-	-
7.	Wytwórnice napojów bezalkoholowych	2	-	-	3	-	-
8.	Browary	2	-	-	1	-	-
9.	Wytwórnice używek	-	-	-	-	-	-
10.	Zakłady Garmazeryjne	3	-	-	6	-	-
11.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	-	-	-	-	-	-
12.	Wytwórnice makaronów	-	-	-	-	-	-
13.	Wytwórnice koncentratów spożywczych	-	-	-	-	-	-
14.	Wytwórnice suplementów diety	1	-	-	2	-	-
15.	Inne wytwórnice żywności	13	-	-	6	-	-
16.	Wytwórnice substancji dodatkowych	1	-	-	2	-	-
	Obiekty ogółem	77	-	-	76	-	-

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2018 skontrolowano 304 zakłady obrotu żywnością z 877 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego, zatwierdzono 50 obiektów. W miejscach obrotu środkami spożywczymi, za stwierdzone uchybienia, nałożono na osoby odpowiedzialne, 45 mandatów karnych na kwotę 9 450,00 zł. Wydano 75 decyzji administracyjnych, w tym 3 wycofania z obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia/daty min. trwałości.

Nie stwierdzono zakładów niezgodnych z wymaganiami.

Właściciela 1 obiektu (sklepu piekarniczego) skierowano o ukaranie do ŚPWIS w Katowicach z powodu nieprzestrzegania wymagań Rozporządzenia Parlamentu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/201 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan techniczny wyposażenia i sprzętu,
- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg.

Nieprawidłowości natury bieżącej to głównie:

- brak czystości i porządku pomieszczeń i wyposażenia,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem,
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań laboratoryjnych 356 próbek żywności, zdyskwalifikowanych nie stwierdzono.

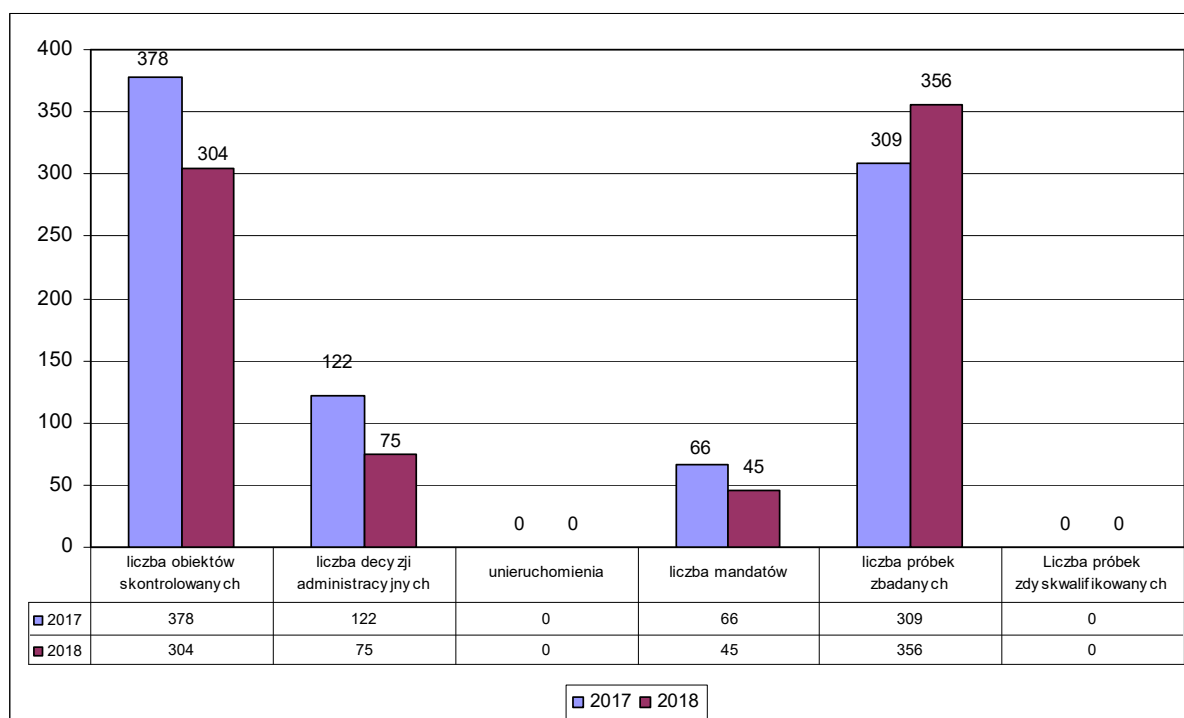
Tabela 5. Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w roku 2017 - 2018

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2018 roku		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy Spożywcze	290	1	0,34	215	-	-
Kioski Spożywcze	10	-	-	19	-	-
Magazyny Hurtowe	14	-	-	18	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	18	-	-	30	-	-
Środki transportu	13	-	-	10	-	-
Inne obiekty Obrotu	33	-	-	12	-	-
Obiekty ogółem	378	1	0,26	304	-	-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela 6. Działania kontrolne i represyjne w obiektach obrotu żywnością w latach 2017 – 2018

Liczba obiektów			Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Próby	
Rok	Ogółem	Skontrolowanych		wydano decyzji adminis.	Unieruchomienia	Man-daty	kwota	Pobra-ne	Zdyskwa-lifikowa-ne
2017	891	378	590	122	0	66	11600	309	0
2018	877	304	474	75	0	45	9450	356	0

Wykres 1. Działania kontrolne w obiektach obrotu żywnością w latach 2017-2018

Zakłady żywienia zbiorowego ogółem

W 2018 roku skontrolowano 151 zakładów żywienia zbiorowego, w tym 104 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego i 47 typu zamkniętego. W obiektach tych przeprowadzono ogółem 192 kontrole.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Żaden z kontrolowanych zakładów nie został oceniony jako „niezgodny z wymaganiami”.

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających,
- brak porządku i czystości w zakładzie.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nałożono 13 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 2 800,00 zł. W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 3 grzywiny w drodze mandatu karnego na kwotę 700,00 zł.

W 2 zakładach gastronomicznych stwierdzono prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą zakład. W 1 nieprzestrzeganie wymagań Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/201 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Właściciele w/w 3 zakładów skierowano o ukaranie do ŚPWIS w Katowicach.

Pobrano, do oceny laboratoryjnej, 2 próbki posiłków w kuchni żłobka, 1 posiłek był kwestionowany.

W 2018 r. skontrolowano 41 zakładów małej gastronomii, przeprowadzono 52 kontrole. Najczęściej stwierdzano uchybienia:

- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1400,00 zł. Wydano 8 decyzji nakazujących.

Tabela 7. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2017 - 2018

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2017 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2018 roku		
		Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	128	1	0,78	104	-	-
2.	Zakłady małej gastronomii /w tym/	55	-	-	41	-	-
3.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	69	-	-	47	-	-
	Obiekty ogółem	197	1	0,50	151	-	-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Tabela 8. Działania kontrolne w obiektach żywienia zbiorowego otwartego w latach 2017-2018

rok	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
		Zarejestrowanych	Skontrolowanych		administracyjnych	innych	mandaty	kwota	pobranych	zdyktowanych
2017	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	249	128	191	35	0	23	5000	0	0
	<i>W tym: zakłady małej gastronomii</i>	114	55	62	10	0	5	700	0	0
2018	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	245	104	136	21	1	13	2800	0	0
	<i>W tym zakłady małej gastronomii</i>	115	41	52	8	1	5	1400	0	0

Tabela 9. Działania kontrolne w obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego w latach 2017-2018

rok	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
		Zarejestrowanych	Skontrolowanych		administracyjnych	innych	mandaty	kwota PLN	pobranych	zdyktowanych
2017	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	100	69	82	8	0	3	1000	8	5
2018	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	96	47	56	5	0	3	700	2	1

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży pobierano jadłospisy dekadowe do oceny teoretycznej. Oceniono 18 jadłospisów, w tym 8 pobranych w stołówkach szkolnych, 8 w stołówkach przedszkolnych i 2 w żłobkach. Dodatkowo pobrano 2 posiłki obiadowe w żłobkach do oceny laboratoryjnej.

Analiza 1 posiłku pobranego w żłobku (żywnienie w formie katering) wykazała nieprawidłowości. Poinformowano właściciela obiektu o wyniku badania, wydano decyzję administracyjną na dostosowanie żywienia dzieci w żłobku do wymogów art. 22 ustawy

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018**

z 04.02.2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. zapewnienie wyżywienia zgodnego z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie. Ponownie zostanie pobrany posiłek do oceny laboratoryjnej oraz zostanie przeprowadzona kontrola w zakładzie prowadzącym catering.

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży oceniano przestrzeganie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W 2018 r. przeprowadzono 39 kontroli w w/w zakładach, podczas których oceniano wdrożenie w/w rozporządzenia (w tym w 4 sklepikach szkolnych, 1 bufecie szkolnym, 34 stołówkach szkolnych i przedszkolnych). Nie stwierdzono nieprawidłowości z powyższego zakresu.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

Jakość zdrowotna środków spożywczych krajowych

W 2018 roku pobrano do badań laboratoryjnych 394 próbki krajowe środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo – żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 245 próbek,
- pod względem chemicznym – 100 próbek,
- pod względem organoleptycznym – 47 próbek,
- pod względem oznakowania – 272 próbki.

W 2018 roku pod względem znakowania oceniono 272 próbki krajowe, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

W ramach akcji „mklik próchniczek” w 9 piekarniach pobrano 23 próbki do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych. W 5 próbkach stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych. Wydano decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności na doprowadzenie pomieszczeń piekarni do prawidłowego stanu sanitarnego, w tym przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji. Ponownie pobrane próbki potwierdziły skuteczność podjętych działań.

Trzy próbki żywności były zdyskwalifikowane tj. w 2 próbkach pieczywa stwierdzono obecność zanieczyszczeń ferromagnetycznych, w 1 posiłku pobranym w żłobku – wartości

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

odżywcze niezgodne z normami opracowanymi dla danej grupy wiekowej przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Jakość zdrowotna środków spożywczych z UE

W 2018 roku pobrano do badań laboratoryjnych 28 próbek wyprodukowanych na terenie UE środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywienia – żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 20 próbek,
- pod względem chemicznym – 8 próbek,
- pod względem organoleptycznym – 0 próbek,
- pod względem oznakowania – 25 próbek.

W 2018 roku pod względem znakowania oceniono 25 próbek z krajów UE, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu

Przebadano 31 próbek żywności z importu, w tym;

- pod względem mikrobiologicznym – 20 próbek,
- pod względem chemicznym – 11 próbek,
- pod względem organoleptycznym – nie badano,
- pod względem oznakowania – 24 próbki.

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 10. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2017-2018

rok	Próbki zbadane*	Próbki zdyskwalifikowane*	W tym					
			krajowe		UE		Import	
			zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	Zdyskwalifikowane %
2017	366	0	317	0	38	0	11	0
2018	453	0	394	0,76	28	0	31	0

* nie uwzględniono próbek sanitarnych (zmiotki, posiłki kontrolne, zatrucia pokarmowe)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Nadzór nad importem/exportem

W 2018 r. 1 zakład produkcyjny składał wnioski o przeprowadzenie kontroli granicznej, w wyniku czego przeprowadzono:

- 8 kontroli granicznych żywności przeznaczonej na eksport (na Ukrainę), oceniono 19 partii i wydano 17 świadectw
- przeprowadzono 1 kontrolę żywności importowanej z CRL, oceniono 1 partię i wydano 1 świadectwo.

Łącznie przeprowadzono 9 kontroli granicznych, oceniono 20 partii żywności i wydano 18 świadectw.

3. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

W ramach systemu RASFF dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku produktów szkodliwych dla zdrowia – żywności lub przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością. System RAPEX dotyczy produktów kosmetycznych. W 2018 r. otrzymano 22 powiadomienia w ramach systemu RASFF (19 powiadomień alarmowych i 3 informacyjne) oraz 3 powiadomienia typu NEWS. Nie otrzymano powiadomień w ramach systemu RAPEX. Otrzymane powiadomienia RASFF dot. różnorodnych produktów i stwierdzonych zanieczyszczeń np. obecności bakterii z gr. E. coli w serze dojrzewającym i wodach mineralnych, bakterii z gr. Salmonella w tatarze wołowym i sezamie łuskany, ochratoksyny w rodzynkach, listerii monocytogenes w płatkach śniadaniowych, przekroczenia NDP (najwyższe dopuszczalne poziomy) pozostałości pestycydów w barwniku indygotyna, ryżu brązowym i kapuście pekińskiej.

W trakcie przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono obecności produktów niebezpiecznych na terenie powiatu zawierciańskiego.

Tabela 11. Zestawienie powiadomień typu RASFF w 2018 r

Kategorie produktów	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	2	
Alkohole		1
Zboża, przetwory zbożowe	3	-
Mleko i przetwory mleczne	1	-
Owoce, przetwory owocowe	2	1
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	4	
Mięso i przetwory mięsne	1	1

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Suplementy diety	3	
Inne – substancje dodatkowe	2	
Herbata	1	

4. Nadzór nad wyrobami i materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2018 roku przeprowadzono 10 kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Pobrano 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywności (2 próbki wyrobów szklanych i 2 próbki wyrobów ceramicznych do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia oraz 2 próbki opakowań z tworzyw sztucznych do badań chemicznych). W pobranych próbkach oceniano również znakowanie produktów. Wszystkie pobrane próbki były zgodne z wymogami.

Tabela 12. Nadzór nad zakładami produkującymi i wprowadzającymi do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością w latach 2017-2018

Wytwórnice i miejsca obrotu	Liczba obiektów		Liczba kontroli i rekontroli	Działalność represyjna				Liczba próbek	
	zarejestrowanych	Skontrolowanych		Decyzje administracyjne	W tym: unieruchomienia	mandaty	kwota	Pobranych	zdyskwalifikowanych
2017	18	5	3	0	0	0	0	5	0
2018	19	7	10	0	0	0	0	5	0

5. Nadzór nad kosmetykami

W 2018 roku przeprowadzono 6 kontroli z zakładach obrotu kosmetykami. W miejscach obrotu pobrano 1 próbkę produktu kosmetycznego do badań chemicznych oraz oceny znakowania. Próbka spełniała wymogi prawa w badanym zakresie.

6. Interwencje

W 2018 r. wpłynęło 65 wniosków o interwencję (w tym 46 anonimowych), z czego w 36 przypadkach kontrole nie potwierdziły zarzutów. W wyniku kontroli interwencyjnych nałożono 22 mandaty karne na kwotę 4 550,00 zł, wydano 2 decyzje zawieszające działalność zakładów, skierowano 1 wniosek o ukaranie do ŚWIS za brak realizacji

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018**

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. W przeważającej większości interwencje dotyczyły wprowadzania do obrotu żywności niewłaściwej jakości zdrowotnej (nieświeżych posiłków, sprzedaży żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości), złego bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zakładów żywienia-żywnościowych, a także niezachowania higieny przez personel podczas sprzedaży żywności. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarnego. Interwencje były rozpatrywane rzetelnie i terminowo. Osoby interweniujące, które podały swoje dane osobowe i adres zamieszkania, otrzymywały odpowiedzi na piśmie. Osoby składające interwencje drogą elektroniczną, otrzymywały odpowiedzi zwrotne na adres e-mail.

Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

7. Działania ukierunkowane problemowo

W 2018 r. prowadzono następujące akcje:

- „Kontrola zakładów prowadzących działalność w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych”,
- „Bezpieczne ferie 2018” i „Bezpieczne wakacje 2018”,
- „Realizacja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2005 r. ” w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych, w zakresie badań swoich wyrobów, pod kątem ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w załączniku I do w/w rozporządzenia ”,
- „Mklik próchniczek”,
- „Stosowanie szpikulców do „cenówek”,
- „Zasady wprowadzania do obrotu pestek moreli”,
- „Stosowanie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych”,
- „Sprzedaż i reklama suplementów diety”,
- „Zasady stosowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością”,
- „Ocena żywienia dzieci i młodzieży”,
- „Realizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach”.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Akcje te były w większości kontynuacją działań rozpoczętych w poprzednich latach, jak również wynikały z poleceń Głównego Inspektora Sanitarnego w ciągu roku.

Wszystkie w/w elementy kontroli były odnotowywane w protokołach kontroli kompleksowych lub w protokołach kontroli tematycznych.

8. Wnioski

Dzięki regularnym i konsekwentnym kontrolom prowadzonym przez pracowników sekcji HŻŻiPU, podczas których przekazywana była rzetelna wiedza z zakresu prawa żywnościowego, rosnącej świadomości przedsiębiorców, stosowaniu zasad GHP/GMP, a także obowiązku wdrażania systemu HACCP, stan sanitarno-techniczny obiektów żywności i żywienia systematycznie się poprawia. Zmniejszyła się liczba wydanych decyzji nakazujących oraz nakładanych mandatów karnych. Liczba wnoszonych interwencji w 2018 r. była wyższa w stosunku do lat ubiegłych, co świadczy o tym, że również świadomość jak i wymagania konsumentów są coraz większe. Reagowano na każdy zgłoszony sygnał, również anonimowy, dot. nieprawidłowości w zakładach żywnościowo-żywnościowych.

Przedsiębiorcom oraz wszystkim zainteresowanym osobom udzielano informacji zarówno podczas kontroli, telefonicznie oraz w siedzibie PSSE w Zawierciu.

Oprócz kontroli planowych dodatkowo przeprowadzano kontrole ponadplanowe tj. sprawdzające, interwencyjne lub w związku ze złożonymi wnioskami o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów PPIS. Planowanie kontroli na kolejny rok odbywało się zgodnie z oceną ryzyka ustaloną na podstawie załącznika do protokołu kontroli kompleksowych, a dodatkowo uwzględniając zgłaszane interwencje i prowadzone akcje czy działania ponadplanowe np. wypoczynek zimowy, letni, kontrole obiektów położonych na „szlakach turystycznych” lub w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży.

Jakość zdrowotna żywności pobieranej do badań nie budziła zastrzeżeń. Próbki, w miarę możliwości, pobierano od producentów z terenu powiatu zawierciańskiego.

W przypadku otrzymania powiadomienia w ramach systemu RASFF podejmowane były działania mające na celu sprawdzenie występowania w obrocie kwestionowanego produktu. Nie zgłaszano produktów do systemu RASFF/RAPEX.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości, zapewnienie obywatelom wody przeznaczonej do spożycia w odpowiedniej ilości i odpowiedniej jakości należy do zadań własnych gminy. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przytoczone zapisy dotyczą zarówno bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak i wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu zawierciańskiego woda przeznaczana do spożycia produkowana jest przez 62 wodociągi o różnej wydajności:

- produkcja $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ – 20 urządzeń zaopatrujących 11 861 osoby*;
- produkcja $100 - 1000 \text{ m}^3/\text{d}$ – 22 urządzenia zaopatrujące 42 335 osób*;
- produkcja $1000 - 10000 \text{ m}^3/\text{d}$ – 4 urządzenia zaopatrujące 62 542 osoby*;
- inne podmioty zaopatrujące w wodę – 16 urządzeń.

* podana liczba jest wartością szacunkową uzyskaną od administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

Trzy wodociągi zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.:

1. Stacja Uzdatniania Wody Olkusz – zaopatrywana miejscowość Skałbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 70 mieszkańców). Jest to woda pochodząca z odwodnienia kopalni „Olkusz – Pomorzany” Zakładu Górniczo – Hutniczego „Bolesław”.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Woda pochodząca z odwodnienia korytarzy kopalni pompowana jest na powierzchnię szybem „Bronisław”, skąd trafia do stacji uzdatniania gdzie poddawana jest procesowi stałej dezynfekcji lampami UV oraz dodatkowo, okresowo dezynfekowana jest chlorem gazowym. Administratorem SUW Olkusz jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu,

2. Sieć wodociągowa w Drużykowej zaopatrywana jest przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 360 mieszkańców). Administratorem ujęcia zaopatrującego tę sieć wodociągową jest Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

3. Sieć wodociągowa w miejscowości Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1900 mieszkańców) zaopatrywana jest w wodę z ujęcia głębinowego w Dąbrowie Górniczej - Trzebieszawicach. Administratorem ujęcia jest Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Woda pochodząca z ujęć w Wiesiołce, Hutkach Kankach, Niegowonicach oraz na ujęciu Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach poddawana jest procesowi uzdatniania, polegającemu na oczyszczaniu wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzeniu jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu. Stała dezynfekcja wody za pomocą podchlorynu sodu prowadzona jest na ujęciach: Zawiercie, ul. Stary Rynek; Zawiercie - Kosowska Niwa, ul. Nowowiejska; Lgota Murowana; Siedliszowice; Przyłubsko.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 998,65 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 116 738 osób (dane szacunkowe za rok 2018 uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast średnia produkcja wody dla całego powiatu wynosi 18977,5 m³/dobę, to średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,16 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. W 100% zwodociągowanie są gminy: Zawiercie, Poręba, Włodowice,

Ogrodzieniec, Pilica. Gmina Łazy zwodociągowania jest w 99,8% (około 15 osób korzysta wody z własnych studni).

W gminie Kroczyce z wody z własnych studni korzysta około 25 osób – procent zwodociągowania wynosi 99,8%. Procent zwodociągowania gminy Irządze wynosi 98,2% (około 100 osób korzysta z własnych studni). W gminie Szczekociny ludność zaopatrywana

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

w wodę wodociągową w części miejskiej wynosi niespełna 50%, natomiast procent zwodociągowania części wiejskiej wynosi ok. 80%. Pozostała ludność w gminie Szczekociny korzysta z wody z własnych studni oraz z uruchomionych na sieci wodociągowej całodobowych punktów czerpania wody. Punkty usytuowane są w Szczekocinach przy ulicach: Paderewskiego, Polnej i Krakowskiej.

W 2018 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody,
- interwencjami mieszkańców,
- sprawdzaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie Legionella sp.,
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 342 próbki wody do badań fizykochemicznych,
- 275 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 320 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 280 próbek wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2018 r. pobrano 662 próbki wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 24 próbki oraz 555 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 12. Każdorazowo po wystąpieniu przekroczeń pobierano próbki wody do badań kontrolnych, które nie wykazywały przekroczeń.

Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów w związku ze stwierdzonym przekroczeniem.

W 2018 r. w związku z przekroczeniami mikrobiologicznymi dotyczącymi ponadnormatywnej liczby Enterokoków wydano decyzję oraz komunikat stwierdzający brak przydatności wody do spożycia przez ludzi pochodzącej z ujęcia w Woźnikach (gm. Irządze) i sieci wodociągowej zaopatrywanej przez to ujęcie.

Komunikat zamieszczony był na stronie internetowej PSSE w Zawierciu i przekazany do Wójta Gminy Irządze, Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, WSSE w Katowicach. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami gmina była zobowiązana do dostarczania mieszkańcom wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości. Strona podejmowała działania naprawcze zmierzające do wyeliminowania przekroczeń

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

mikrobiologicznych. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych pracownicy PSSE w Zawierciu pobierali próbki wody do badań kontrolnych, które nie wykazały przekroczeń. Na podstawie wyników badań PPIS w Zawierciu wydał komunikat stwierdzający przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Ponadto w obiektach użyteczności publicznej tj. 9 obiektach hotelarskich, szpitalu, 3 domach opieki oraz 2 domach dziecka pobrano 62 próbki wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp. Nie stwierdzono żadnych przekroczeń.

PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz.U. z 2017 r , poz. 2294) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2018 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce, Szczekociny, Żarnowiec i Włodowice.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

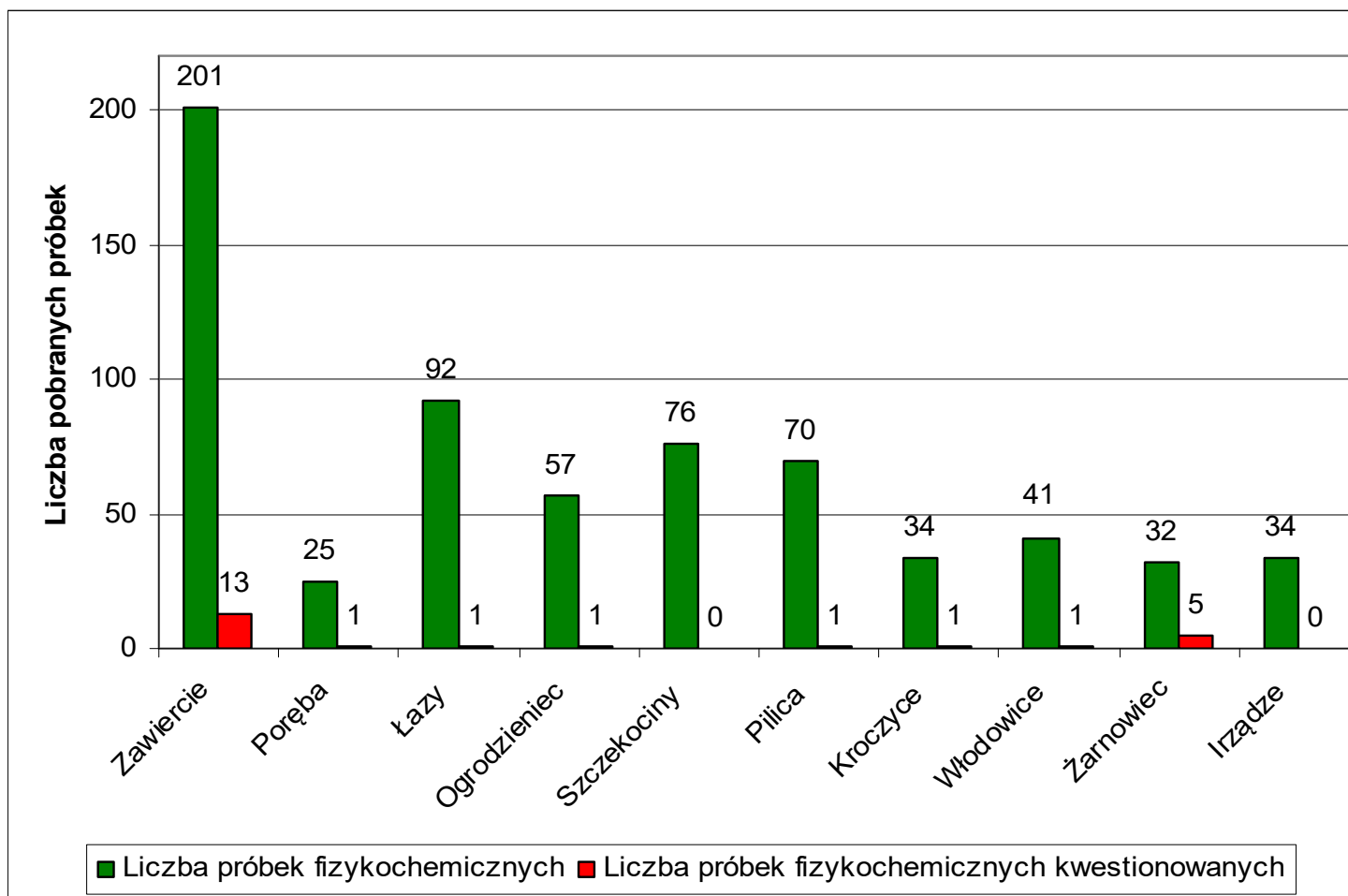
Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach jak i parametry chemiczne między innymi określana jest zawartość: azotanów, chlorków, siarczanów, poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp.

Zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. administratorzy ujęć wody mieli obowiązek do 31 grudnia 2018 r. przeprowadzić badania wody w zakresie substancji promieniotwórczych. Wszyscy administratorzy przedstawili do PPIS w Zawierciu wyniki badań, które nie wykazały żadnych przekroczeń. Konsument głównie ocenia jakość wody oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia na podstawie jej barwy i zapachu, jednakże fakt, że woda jest mętna, zabarwiona bądź

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

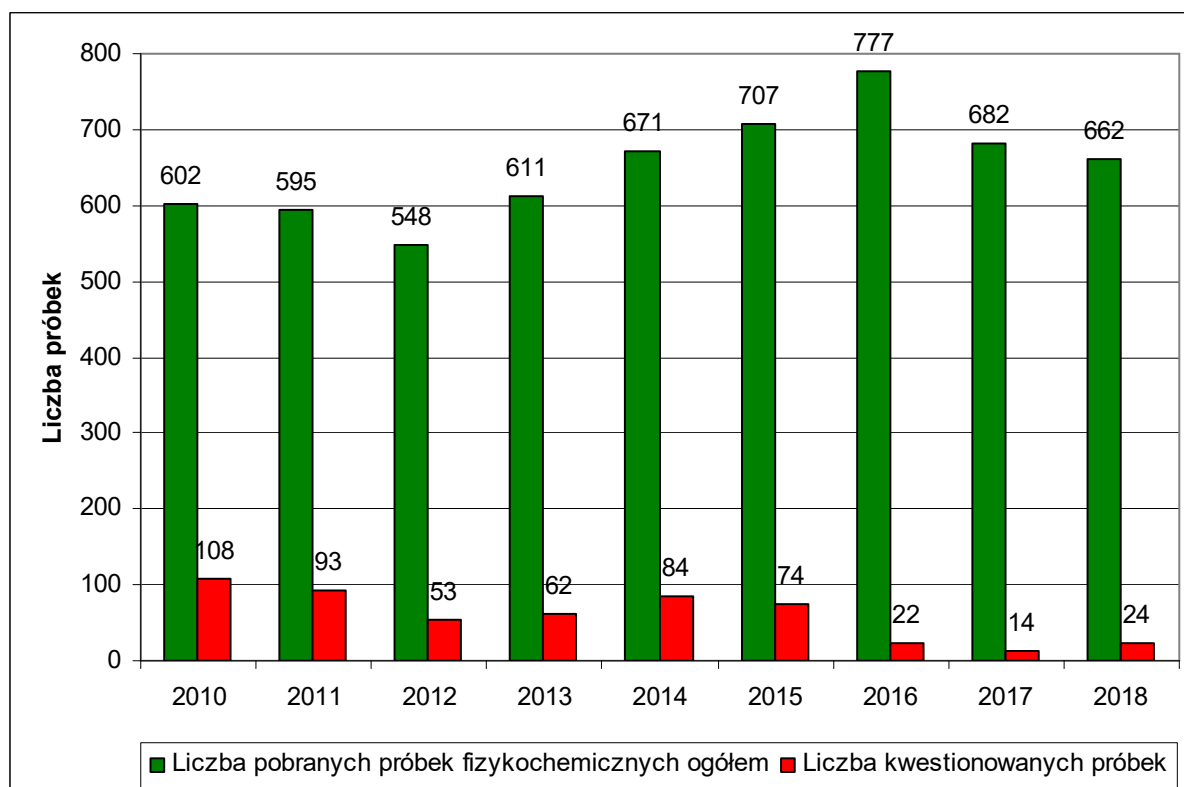
posiada wyczuwalny zapach, nie daje podstawy do stwierdzenia, że jest ona „niezdrowa”. Zanieczyszczenia mające bezpośredni i istotny wpływ na zdrowie (obecność mikroorganizmów chorobotwórczych, toksyczne związki metali i substancje rakotwórcze) są niewidoczne gołym okiem, a woda płynąca z kranu może być wizualnie kryształowo czysta. Dlatego, nie jest istotne jak woda wygląda, ale czy nie zawiera substancji szkodliwych dla zdrowia. Stwierdzenie tego faktu jest podstawowym, elementarnym działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej kontrolujących jakość wody, a w przypadku przekroczeń wartości oceny ryzyka i oszacowania skutków zdrowotnych dla konsumenta.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2018 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2018 na terenie powiatu zawierciańskiego

Analizując wykres 1 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego w 2018 r. odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek. Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów i ołowiu, stanu organoleptycznego wody, tj. ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu i barwy.

Analiza wykresu 2, obrazuje liczbę próbek pobranych do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych należy stwierdzić, że porównując lata 2010 – 2018 nastąpił spadek przekroczeń parametrów fizykochemicznych.

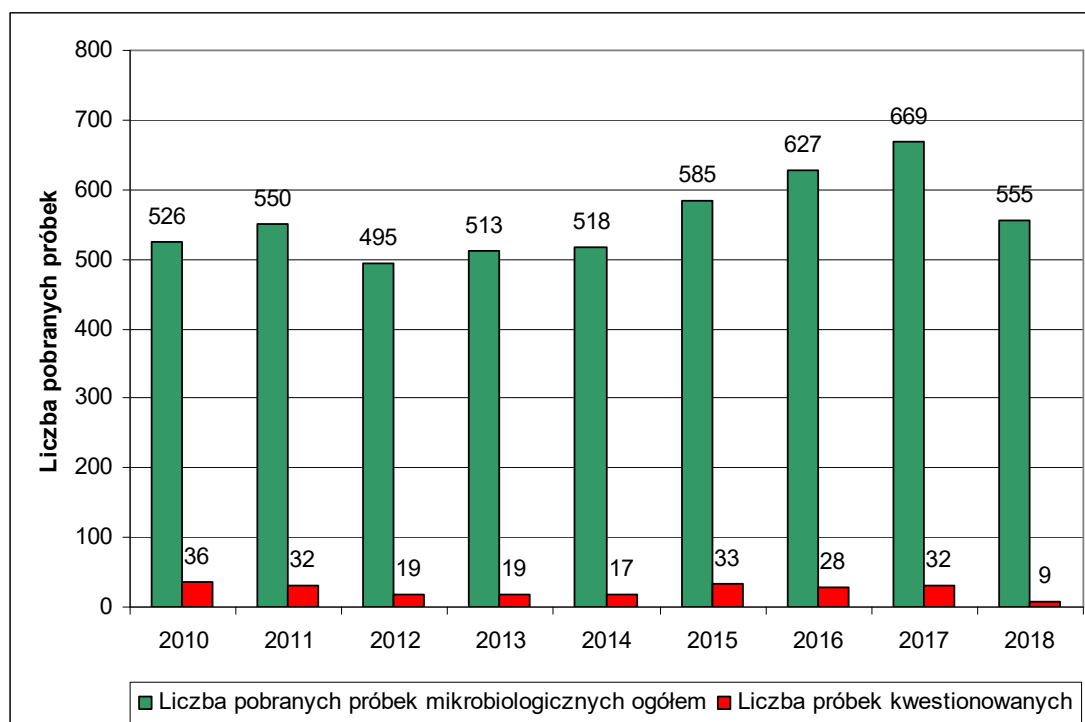
Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

Zanieczyszczenie źródeł wody powoduje występowanie charakterystycznych mikroorganizmów w wodzie, w tym często chorobotwórczych. Ponieważ nie ma możliwości zbadania obecności wszystkich rodzajów mikroorganizmów, które potencjalnie mogą występować w wodzie, jedyną skuteczną metodą jest częste badanie wody na obecność organizmów wskaźnikowych zanieczyszczenia kałowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki (paciorkowce kałowe)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: *Escherichia coli* i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych.

Wykres 3. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2010-2018

Charakterystykę jakości wody pod względem mikrobiologicznym przedstawiają wykresy 3 i 4. W opisywanym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie 555 próbek wody do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 9 próbek. Większość stwierdzanych przekroczeń dotyczyło ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Pozostałe przekroczenia dotyczyły bakterii grupy coli i Enterokoków.

Wykres 4 obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych. Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego w zdecydowanej większości korzystają z wody, o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Podsumowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Bezpieczeństwo zdrowotne wody wymaga:

1. współpracy i udziału wielu podmiotów: organów PIS, organów samorządowych, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych;
2. objęcia skuteczną kontrolą wewnętrzną wszystkich ujęć wody do spożycia, także indywidualnych, w celu zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym i minimalizowania ich skutków;
3. stosowania systemu wielobarierowości polegającego na:
  - a. skutecznej ochronie ujęć wody,
  - b. właściwym projektowaniu, budowaniu i eksploataowaniu sieci i instalacji wodociągowych,
  - c. stworzeniu systemu nadzorowania materiałów i wyrobów stosowanych do kontaktu z wodą do spożycia.
4. zapewnienia właściwego funkcjonowania instalacji wewnętrznych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego tak, aby nie były przyczyną wtórnego zanieczyszczenia i pogorszenia jakości wody oraz nałożenie na właścicieli instalacji obowiązku okresowej kontroli jakości rozprowadzanej wody,
5. utworzenia systemu gwarantującego bezpieczeństwo zdrowotne wody poprzez stosowanie dobrych praktyk (opracowanie wytycznych, procedur postępowania).

Powyższe działania mają charakter zadań długoterminowych i przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

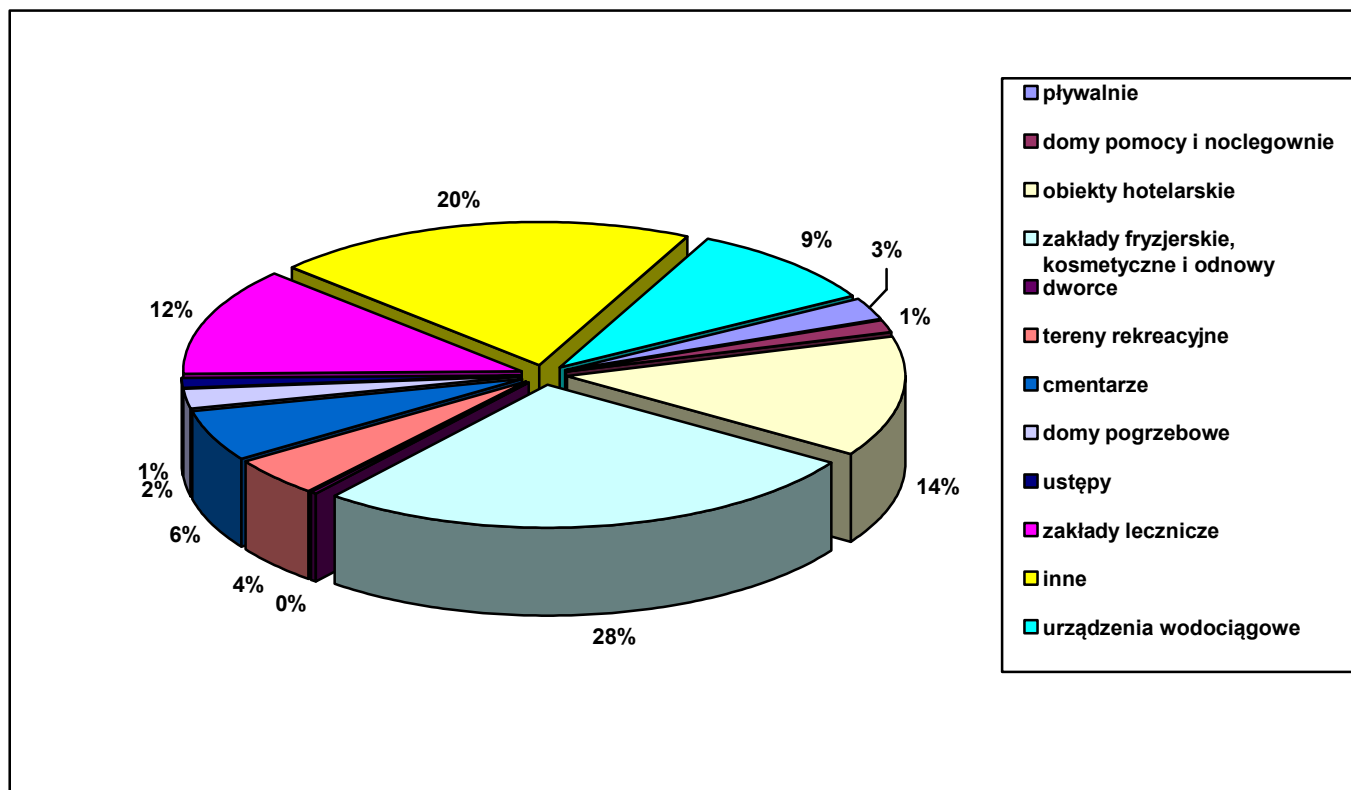
IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objęte były 502 obiekty użyteczności publicznej, 79 placówek działalności leczniczej oraz 62 urządzeń wodociągowych. W roku 2018 ogółem przeprowadzono 389 kontroli sanitarnych i 535 kontroli jakości wody, w tym 254 kontrole w 226 obiektach użyteczności publicznej. Wydano 59 decyzji merytorycznych, w tym 12 nakazujących usunięcie uchybień (3 dotyczyły obiektów użyteczności publicznej) oraz 91 decyzji płatniczych, nałożono 6 mandatów na kwotę 700,00 zł. Wydano także 21 postanowień i 33 opinie sanitarne. Postanowienia najczęściej dotyczyły sprowadzenia zwłok z zagranicy,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

opinie wydawano w sprawie organizacji imprez masowych, spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych w obiektach komunalnych i projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości w gminach. W ramach nadzoru nad ekshumacją przeprowadzono 18 kontroli, w ramach nadzoru nad wywozem zwłok za granicę 3 kontrole.

Wykres 4. Zestawienie grup i ilości obiektów nadzorowanych w 2018 roku w zakresie higieny komunalnej

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, pływalnie, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, punkty apteczne, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, targowiska, przystanki autobusowe i kolejowe oraz środki transportu publicznego, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe, przeprowadzono 254 kontrole. (Skontrolowano stan higieniczno - sanitarny ok.50,6% zewidencjonowanych obiektów).

Hotele i inne obiekty hotelarskie

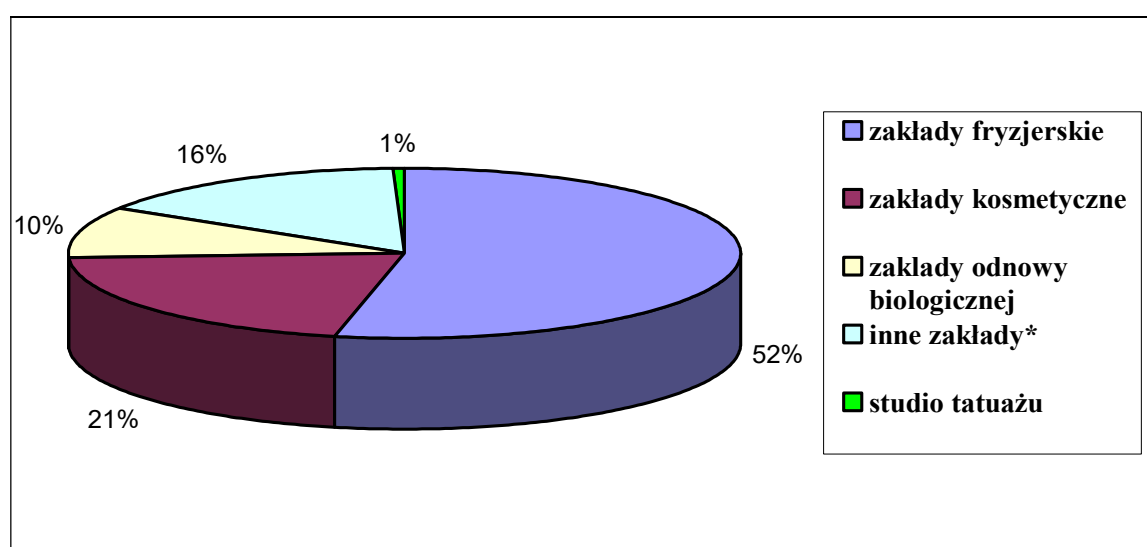
Skontrolowano 9 hoteli i 36 innych nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe (45,5% zewidencjonowanych obiektów), przeprowadzono 47 kontroli sanitarnych. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, bieżący stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Większość skontrolowanych obiektów jest zaopatrywana w wodę z wodociągów publicznych.. Stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń. W skontrolowanych kwaterach prywatnych również nie stwierdzono uchybień sanitarnych.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Wykres 5. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

*inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Liczba zewidencjonowanych zakładów ciągle ulega zmianie. Na dzień 31.12.2018 r. w ewidencji były 174 zakłady, w tym: 93 zakłady fryzjerskie, 36 kosmetycznych, 17 odnowy biologicznej, 1 studio tatuażu i 27 zakładów, w których świadczone są więcej niż jedna usługa. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 68 zakładów (39% ujętych w ewidencji), przeprowadzono 73 kontrole. Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie uchybień, nałożono 4 mandaty na kwotę 400,00 zł. Decyzje administracyjne nakazywały opracować i wdrożyć procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami w zakładach świadczących usługi fryzjerskie oraz zapewnić odpowiednio wyposażone stanowisko do mycia i dezynfekcji rąk i narzędzi. Jedna decyzja została wykonana, termin wykonania drugiej decyzji upływie 28 lutego 2019 r. Mandaty nakładano za niezachowanie czystości w salonach fryzjerskich, brak badań lekarskich, brak procedur zapobiegania zakażeniom. Kontrole sprawdzające wykazały, że stan sanitarny obiektów uległ poprawie a zalecenia zostały wykonane.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

W 2018 roku weszły w życie przepisy Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017 r. poz. 2111) oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz.U. z 2018 r. poz. 275). Obowiązująca od 16 lutego 2018 roku ustawa, ma na celu ochronę zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego (UV), wydzielanego przez urządzenia wykorzystywane do naświetlania skóry, wywołujące efekt opalenizny. Ustawa wprowadza całkowity zakaz udostępniania solarium osobo małoletnim, całkowity zakaz reklamy i promocji usług w zakresie udostępniania solarium oraz obowiązek umieszczania w miejscu udostępniania solarium czytelnej i widocznej informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia – zgodnej ze wzorem określonym ww. rozporządzeniem. Mając powyższe na uwadze, działalność solariów była nadzorowana przez PPIS w Zawierciu w zakresie określonym wyżej wymienionymi przepisami. Skontrolowano 4 obiekty, w których opalanie stanowi jedną z wielu oferowanych usług m.in. kosmetycznych, fryzjerskich i odnowy biologicznej. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań określonych w ustawie z dnia 15 września 2017 r. Nie stwierdzono także uchybień natury higieniczno-sanitarnej. Kontrole w tym zakresie będą kontynuowane w 2019 roku.

Stan sanitarny zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 3 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, 1 noclegowni dla bezdomnych, 1 hostelu dla osób w trudnej sytuacji życiowej i 3 placówek zapewniających całodobową opiekę dla osób w podeszłym wieku. Domy pomocy społecznej dziennego pobytu świadczą usługi w zakresie terapii zajęciowej i rehabilitacji. Podopieczni otrzymują posiłki, zapewniona jest również opieka medyczna, natomiast domy dla osób w wieku podeszłym świadczą kompleksowe usługi w zakresie opieki, terapii zajęciowej i rehabilitacji. Stan sanitarny domów pomocy społecznej nie budził zastrzeżeń.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

Przed rozpoczęciem i w trakcie sezonu letniego nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu turystycznego. Stan sanitarno-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienieckim w Podzamczu oceniono jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie oraz otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji oraz parkingi i stacje paliw. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był wymieniony na nowy przed sezonem oraz w trakcie sezonu. W miejscach o dużym natężeniu ruchu usytuowane były kosze na śmieci, odpady były usuwane na bieżąco przez wyspecjalizowane podmioty. W wielu miejscach umieszczono tablice informacyjne z regulaminem korzystania z obiektu. Przeprowadzono 10 kontroli. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono. Skontrolowano także stan sanitarny 7 obiektów sportowych i 5 kulturalno-rozrywkowych. Niewłaściwy stan sanitarno – porządkowy zaplecza stwierdzona na jednym boisku ORLIK, nałożono mandat i wydano zalecenia pokontrolne. Kontrola sanitarna wykazała poprawę stanu sanitarnego obiektu.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2018 roku nadzorowano stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny aptek, punktów aptecznych, sklepów zielarskich i medycznych, cmentarzy i domów pogrzebowych, pralni, toalet publicznych oraz targowisk. Skontrolowano stan sanitarny 3 autobusów i 11 przystanków autobusowych. Przeprowadzono 63 kontrole. Wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą poprawę gospodarki odpadami komunalnymi w aptece, decyzja została wykonana.

Kontrolowano również stan sanitarny środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. We wszystkich skontrolowanych środkach transportu gospodarka odpadami prowadzona była prawidłowo, zaopatrzenie w środki higieny i preparaty dezynfekcyjne było wystarczające. Wydano 22 decyzje zezwalające na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich, 3 decyzje zezwalające na wywóz zwłok poza granice Polski i 17 postanowień w sprawie sprowadzenia zwłok. Nadzorowano przeprowadzenie 18 ekshumacji.

W 2018 roku wydano 33 opinie o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczące obiektów komunalnych i użyteczności publicznej, środków transportu do przewozu zwłok, kategoryzacji obiektów hotelarskich, organizacji imprez masowych oraz projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach.

Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji

W 2017 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2017, poz. 1566 ze zm.), która mówi, że w przypadku gdy na danym terenie nie będzie organizowane kąpielisko, rada gminy może wyrazić, w drodze uchwały będącej aktem

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

prawa miejscowego, zgodę na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli, funkcjonującego przez okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym, określając sezon kąpielowy dla miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli. Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2018 r. funkcjonowały dwa miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli:

- Zalew Pilica I – w okresie od 02.07.2018 r. do 31.07.2018 r.
- Zalew Pilica II – w okresie 01.08.2018 r. do 31.08.2018 r.

Na podstawie art. 39 powyższej ustawy organizator takiego miejsca, jest zobowiązany aby w terminie nie krótszym niż 30 dni przed planowanym otwarciem przekazać wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta wniosek o wyrażenie zgody na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 2 pozytywne opinie dla Gminy Pilica, jako organizatora powyższych miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Ponadto administrator obiektów wykonał po dwa badania jakości wody wraz z wizualną oceną wody – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazywały przydatność wody do kąpieli. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydawał bieżącą ocenę jakości wody, którą przesyłano do administratora miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli (tj. Burmistrza Miasta i Gminy Pilica).

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Plaże były czyste, wyposażone w kosze na śmieci i toalety. Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli w Pilicy – Zalew Pilica I i Zalew Pilica II były oznakowane tablicami zawierającymi wszelkie informacje zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. z 2016 r., poz. 2082) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie kontroli dokonano wizualnych ocen wody – wykazały one przydatność wody do kąpieli. Ponadto w trakcie sezonu letniego 2018 nie występowały żadne sytuacje mogące powodować pogorszenie jakości wody w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, dlatego nie przeprowadzono kontroli urzędowych opisanych w art. 163, ust.2 ustawy Prawo Wodne).

Aktualne dane dotyczące jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zamieszczane były na stronach internetowych:

- PSSE w Zawierciu (<http://psse-zawiercie.internetdsl.pl>);
- WSSE w Katowicach (<http://www.higienawody.wsse.katowice.pl>).

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Pływalnie oraz baseny kryte i odkryte

Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi prowadzony jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jaki powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2018 funkcjonowały następujące pływalnie odkryte:

1. Pływalnia odkryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu, ul. Mrzygłodzka 273

Na terenie powiatu funkcjonują następujące pływalnie kryte:

1. Pływalnia kryta OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61

2. Pływalnia kryta Park wodny w Łazach, ul. Topolowa 1

3. Pływalnia kryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu ul. Mrzygłodzka 273

4. Pływalnia kryta przy Hotelu Fajkier w Lgocie Murowanej 37a

5. Pływalnia kryta przy Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu ul. Centuria 1

6. Pływalnia kryta przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33

7. Pływalnia kryta przy Hotelu Zawiercie w Zawierciu ul. Wierzbowa 6

Badania wody wykonywane były przez zarządców obiektów zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Zawierciu harmonogramami pobierania próbek wody a wyniki przekazywano na bieżąco do PPIS w Zawierciu. Na podstawie wyników z badań próbek wody pobieranych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody oraz wyników z badań próbek pobranych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w sierpniu 2018 r. dokonał zbiorczej rocznej oceny wody na pływalniach w formie decyzji administracyjnej. Wszystkie obiekty zostały pozytywnie ocenione.

Przed wydaniem decyzji analizowano czy:

- eksploatacja pływalni była prowadzona przez zarządzającego w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne korzystających z pływalni;

- zarządzający pływalnią realizował badania jakości wody, zgodnie z zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu harmonogramem wewnętrznej kontroli jakości wody i przekazywał je na bieżąco do PPIS w Zawierciu;

- w przypadku stwierdzenia niezgodności jakości wody z normatywem zarządzający pływalnią niezwłocznie przekazywał Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Zawierciu wyniki badań wraz z informacją o podjętych działaniach naprawczych, natomiast po wykonaniu działań naprawczych strona przedstawiała wyniki badań rekontrolnych, które wykazywały przydatność wody do kąpieli.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Przeprowadzono również kontrole kompleksowe stanu sanitarnego pływalni, które nie wykazały uchybień.

Ponadto na terenie powiatu zawierciańskiego w okresie sprawozdawczym funkcjonowały następujące obiekty basenowe:

1. Basen kryty w Zawierciu, ul. 11 Listopada 22 (od maja 2018 r. obiekt wyłączony z użytkowania – obiekt poddany modernizacji),
2. Basen odkryty przy Ośrodku Szkoleniowo – Wypoczynkowym „Morsko Plus”
Zawiercie ul. Zamkowa 70,
3. Basen odkryty OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 1,
4. Basen odkryty OSiR w Zawierciu – Blanowicach,
5. Basen odkryty w Porębie, ul. Zakładowa 13,
6. Basen odkryty w Kroczycach, ul. Batalionów Chłopskich.

Administratorzy obiektów prowadzili stały nadzór nad jakością wody w basenach. Wyniki badań wykazywały przydatność wody do kąpieli.

Podsumowanie

W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wycieczających lub czasowo przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 8 interwencji mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które dotyczyły na przykład: nieprawidłowej gospodarki odpadami, niewłaściwego stanu sanitarnego lokali mieszkalnych. W ramach interwencji przeprowadzono 2 kontrole. Pozostałe sprawy nie należące do kompetencji PPIS w Zawierciu przekazano właściwym organom.

W dniu 11 stycznia 2018 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Niniejsze rozporządzenie w okresie ostatnich dwóch lat jest drugim, które jest związane z wdrażaniem regulacji prawnych UE, implementuje ono zmiany do dyrektywy Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

V. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanych obiektów oświatowo - wychowawczych

W roku 2018 bieżącym nadzorem sanitarnym objęte były 103 stałe placówki oświatowo – wychowawczych oraz 128 placówek wypoczynkowych. Skontrolowano 90 placówek stałych i 42 wypoczynkowych, przeprowadzono 153 kontrole.

Przedmiotem czynności kontrolnych w placówkach nauczania i wychowania oraz wypoczynku była ocena warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych w tym:

- infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzież,
- przechowywania i stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w placówkach,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- sytuacji w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polska Normą na meble edukacyjne i sprzęt sportowy,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- dożywianie dzieci i młodzieży,
- zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- ocena organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.

Kontrole przeprowadzone w 2018 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki są przystosowane do działalności oświatowo – wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym, zapewniają dostateczną ilość ciepłej wody bieżącej oraz spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych (umywalki, kabiny ustępowe).

W skontrolowanych szkołach i placówkach nie stwierdzono nadmiernego zagęszczenia w salach lekcyjnych, pomieszczenia były prawidłowo wentylowane, utrzymywana była właściwa temperatura powietrza. W 3 obiektach stwierdzono usterki techniczne, w celu poprawy zostały wydane decyzje administracyjne.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Dane dotyczące zapewnienia warunków do higieny jamy ustnej w przedszkolach w 2018 roku

Ogólna liczba przedszkoli w ewidencji	26
Liczba przedszkoli skontrolowanych	25
Liczba dzieci w skontrolowanych przedszkolach	2400
Liczba przedszkoli zapewniających warunki do mycia zębów	25
Liczba dzieci w przedszkolach zapewniających warunki do mycia zębów	2400
Liczba dzieci myjących zęby w przedszkolach zapewniających warunki do mycia zębów	2400
Liczba przedszkoli które zapewniają przybory do mycia zębów	0
Liczba przedszkoli w których rodzice zapewniają przybory do mycia zębów	25

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach i przedszkolach

Wzorem lat ubiegłych w roku 2018 dokonano oceny dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii. Dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu uczniów w 24 oddziałach 5 szkół podstawowych (363 uczniów), w 24 oddziałach 4 przedszkoli (471 dzieci), w 3 oddziałach 1 zespołu szkół (39 dzieci). Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie i dzieci w większości badanych placówek są zestawione i oznakowane zgodnie z normą PN-EN 1729-1.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach

Jednym z zadań dotyczących nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku.

W 2018 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 528 oddziałów szkół.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W minionym roku sprawozdawczym spośród 56 skontrolowanych szkół wszystkich typów 44 prowadziły dożywianie dla uczniów (78,6%). Wydawanie ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu prowadzone było w 42 placówkach (75,0%), natomiast dostarczanych w formie cateringu w 2 placówkach (3,5%). Z obiadów (pełnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

i jednodaniowych) łącznie skorzystało 5918 uczniów, w tym 643 z posiłków dofinansowanych, co stanowi 10,86 % dożywających. W trakcie kontroli ustalono, że 100% szkół oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju.

Nadzór nad warunkami wypoczynku dzieci i młodzieży

W roku 2018 do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu zostało zgłoszonych 128 turnusów, w tym 114 turnusów dotyczące wypoczynku letniego i 14 turnusów podczas wypoczynku zimowego. W trakcie trwającego wypoczynku letniego, na którym przebywało 4948 uczestników, skontrolowano 33 turnusów, kontrole wykazały, że zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne. Podczas trwającego wypoczynku zimowego, z którego korzystało 846 uczestników, skontrolowano 8 turnusów, kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2018 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, w placówkach wypoczynku letniego informowano o konieczności przeprowadzania wśród uczestników wypoczynku pogadank na temat prawidłowego przygotowania się do wycieczek leśnych i dokładnego sprawdzenia uczestników po powrocie w kierunku obecności kleszczy. Przypominano o konieczności sprawdzania bezpieczeństwa sprzętu wykorzystywanego podczas gier i zajęć organizowanych w czasie wypoczynku. Rozdawano książeczki do kolorowania.

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

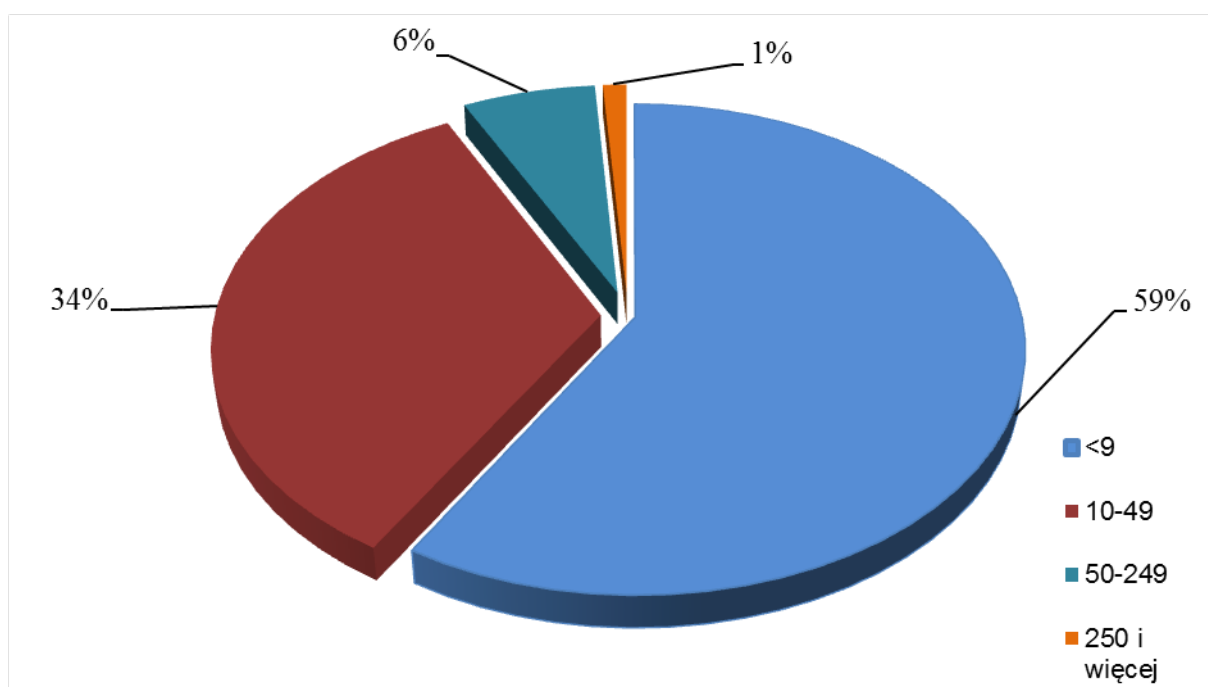
1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

W 2018 roku pod nadzorem sekcji higieny pracy pozostawało 442 zakłady pracy, w których zatrudnionych było ok. 10161 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 409 zakładów, co stanowiło ok 93 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem 5 zakładów pracy.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

2. Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem w minionym roku przeprowadzono 182 kontrole sanitarne, w 140 zakładach pracy zatrudniających łącznie ponad 4,0 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

- nie prowadzą zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- nie zapewniają pomieszczeń socjalnych o wymaganym standardzie oraz nie utrzymują ich w należytej czystości,

w mniejszym stopniu niedociągnięcia dotyczyły:

- dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy, nie zapewnienia pracownikom odzieży i obuwia roboczego, przeprowadzenia badań lekarskich pracowników, systemu udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku,
- oraz uchybień w zakresie stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych.

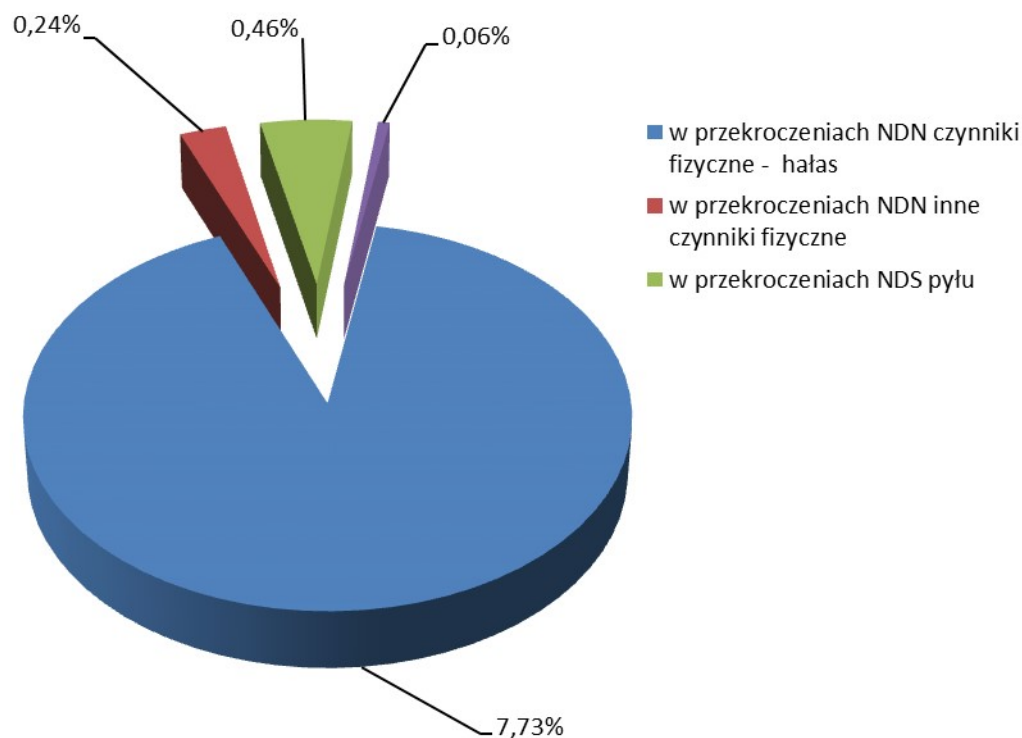
3. Narażenie na czynniki szkodliwe.

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2018 roku stwierdzono w 7 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 8 % ogółu zatrudnionych, z czego:

- w przekroczeniach NDN (hałas, wibracja, mikroklimat gorący) – 785 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 47 osób,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 6 osób.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Rysunek 2. Procentowy udział pracowników pracujących w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia w grupie osób zatrudnionych w zakładach nadzorowanych

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali.

Celem poprawy warunków pracy wydano 60 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 107 nakazów.

Obok kontroli kompleksowych realizowane były również kontrole tematyczne, podczas których oceniano między innymi:

Warunki pracy i narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami (kontynuacja z 2017r.) – zrealizowano 3 kontrole. W wyniku podjętych działań nie stwierdzono naruszeń przepisów.

W minionym roku kontynuowano nadzór nad warunkami pracy osób zatrudnionych przy usuwaniu wyrobów azbestowo cementowych z obiektów budowlanych.

Ogółem skontrolowano 8 podmiotów realizujących ww. prace na terenie powiatu zawierciańskiego. Kontrole nie wykazały istotnych naruszeń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018**

Poza warunkami pracy sekcja higieny pracy realizowała nadzór w zakresie stosowania w fermach kurzych niedozwolonego środka chemicznego zawierającego w swym składzie fipronil- przeprowadzono 9 kontroli, podczas których nie stwierdzono stosowania w/w środka na terenie skontrolowanych ferm kurzych.

W ramach nadzoru nad produktami biobójczymi w 2018 roku przeprowadzono 6 kontroli podmiotów zajmujących się handlem produktami biobójczymi. Sprawdzano między innymi występowanie w handlu produktów zawierających niedozwolone substancje czynne. W wyniku podjętych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych podmiotach.

4. Przeciwdziałanie produkcji oraz wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych.

W 2018 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono czynnie działających punktów handlu dopalaczami.

W ramach współpracy z Policją i Prokuraturą prowadzono postępowania administracyjne w sprawach dotyczących posiadania środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych przez osoby fizyczne.

Ogółem w 2018 r. wpłynęło 5 tego typu spraw. W 3 przypadkach wszczęte zostało postępowanie administracyjne, które ostatecznie zostały zakończone decyzją umarzającą postępowanie. Wobec 2 osób obok decyzji umarzającej postępowanie orzeczono również przepadek na koszt skarbu państwa zabezpieczonych środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

W 2 sprawach PPIS w Zawierciu nie wszczął postępowania, odpowiednio z powodu zgonu osoby, której postępowanie miało dotyczyć oraz z powodu zwrotu sprawy do prokuratury, gdyż PPIS w Zawierciu uznał się nie właściwym do jej prowadzenia.

W 2018 r. wydano również 1 decyzję o umorzeniu postępowania zainicjowanego w 2017 r. w powyższej sprawie orzeczono też o przepadku na koszt skarbu państwa środków zastępczych, które zabezpieczyła Policja.

Prowadzono również monitoring zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W 2018 r. ogółem wpłynęło do Stacji 20 zgłoszeń podejrzeń przypadków zatruc ww. produktami. Zgłoszeń zatruc dokonał Szpital Powiatowy w Zawierciu oraz Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu. Nie otrzymano ani jednego zgłoszenia przypadku zgonu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Skutkiem negatywnego oddziaływania środowiska pracy na zdrowie zatrudnionych, zwłaszcza w warunkach, w których stwierdzone są przekroczenia dopuszczalnych normatywów higienicznych, jest występowanie chorób zawodowych.

W 2018 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 17 zgłoszeń podejrzeń o chorobę zawodową, o 11 mniej niż w roku ubiegłym. W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 12 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 10 decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia. W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego odnośnie narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia sporządzono 14 kart oceny narażenia zawodowego i zrealizowano 26 wizytacji w ramach postępowań dotyczących chorób zawodowych.

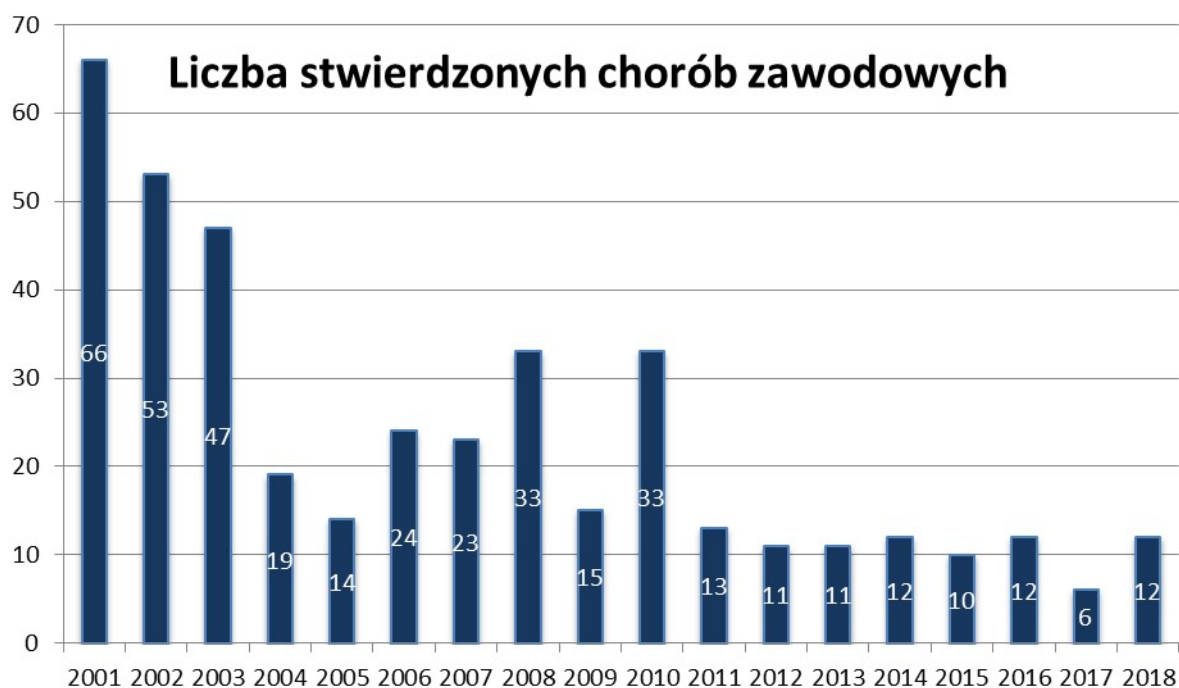
Zestawienie. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2013-2018 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	-	-	-	-	-	-
2) Gorączka metaliczna	-	-	-	-	-	-
3) Pylice płuc	1	2	2	1	-	-
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	-	-	-	1	-	1
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	-	-	-	-	-	-
6) Astma oskrzelowa	1	-	-	-	-	-
7) Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	-	-	1	-	-
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	-	-	-	-	-
9) Byssinoza	-	-	-	-	-	-
10) Beryloza	-	-	-	-	-	-
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	-	-	-	-	-	-
12) Alergiczny nieżyt nosa	-	-	-	-	-	-
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	-	-	-	-	-	-
14) Przedziurawienie przegrody nosa	-	-	-	-	-	-
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	-	-	-	1	2	1
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-	-

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

17) Nowotwory złośliwe	-	3	2	-	-	1
18) Choroby skóry	-	1	-	-	-	-
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1	-	-	1	-	-
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	4	4	4	6	4	5
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	2	-	1	-	-	2
22) Zespół wibracyjny	-	-	-	-	-	-
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-	-
25) Choroby układu wzrokowego	-	1	-	-	-	-
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	2	1	1	1	-	2
Ogółem:	11	12	10	12	6	12

Wśród stwierdzanych jednostek chorobowych dominują choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy. Rozpoznano także 1 przypadek choroby zawodowej – rozległe zgrubienia opłucnej, 1 przypadek choroby zawodowej narządu głosu u nauczyciela, 1 przypadek choroby zawodowej – nowotwór złośliwy międzybłoniak opłucnej albo otrzewnej oraz 2 przypadki boreliozy u rolników.

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne:

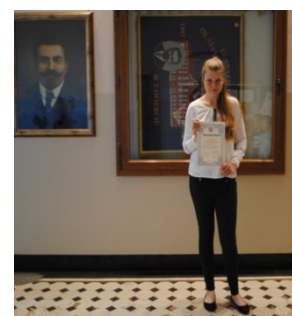

- **Program „Trzymaj Formę!”** – współorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności”. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. Program adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz III klas gimnazjalnych. Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie.

W dniu 13.11.2018 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” w Zawierciu przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu, dyrektorów, nauczycieli.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 5158 osób: uczniowie, rodzice, opiekunowie, kadra nauczycielska. Odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. W placówkach wyeksponowano materiały informacyjno – edukacyjne i prace plastyczne uczniów, przygotowano tematyczne gazetki ścienne. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach dotyczących zdrowego odżywiania, imprezach, zawodach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych.

W roku szkolnym 2017/2018 odbyła się VII edycja „Konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia”. Uczennica Szkoły Podstawowej nr 2 im. Stanisława Szymańskiego w Zawierciu,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

jako jedyna w powiecie i jedna z czterech w województwie śląskim, zakwalifikowała się do drugiego etapu (wojewódzkiego) konkursu.

W dniu 18. 12. 2018 r. w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Oskara Langego w Zawierciu odbyła się XXVII edycja Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK – etap rejonowy dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Olimpiada, to ogólnopolski konkurs dla tych, którzy wiedzą, jak zdrowo i aktywnie żyć. W konkursie wzięli udział uczniowie 16 placówek nauczania z powiatu zawierciańskiego. W kategorii szkół podstawowych najlepsza okazała się uczennica ze Szkoły Podstawowej Nr 2, w kategorii szkół średnich zwyciężyła uczennica Zespołu Szkół im. O. Langego w Zawierciu, które będą reprezentować nasze miasto w finale wojewódzkim.

● „**Klub zdrowego przedszkolaka**” - głównym celem projektu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. Działania kierowane są do przedszkolaków i mają na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia edukacyjne poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – p. h. „Żywienie na wagę zdrowia”,
- aktywność fizyczna,
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – p. h. „ Szkoła czystych rąk”,
- promieniowanie słoneczne – p. h. „Brązowo, ale czy zdrowo?”,
- rodzaje dymów oraz ich unikanie (szczególnie papierosowego) – p. h. „Czyste powietrze wokół nas”.

W roku szkolnym 2017/2018 do programu przystąpiło 30 placówek, ogółem zdania realizowało 5272 osoby: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

Zorganizowano szkolenia, konkursy, narady, dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych, prowadzono prelekcje, pogadanki.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- **„Bieg po zdrowie” - programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej.**

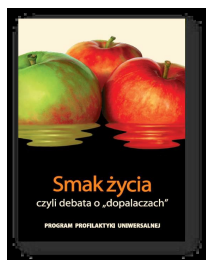
Głównym celem działań edukacyjnych jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program jest skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 – 10 lat).

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 1991 osób w 22 szkołach. W placówkach wyeksponowano plakaty wydane do projektu, jak i wykonane przez uczniów. Zorganizowano konkursy plastyczne (wykonano plakaty, ulotki dla rodziców). W Szkole Podstawowej Nr 7 w Zawierciu odbył się happening w środowisku lokalnym. Uczniowie wręczali mieszkańcom ulotki i przekazywali informacje dotyczące szkodliwości palenia tytoniu. W Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu odbyły się dwie akcje profilaktyczne: w dniu 14.05.2018 r. uroczyste podsumowanie programu, w tym spektakl "Sąd nad papierosem", w dniu 16.05.2018 r. "Bieg po zdrowie" - bieg w parku miejskim, w których wzięli udział adresaci programu, przedstawiciele PSSE w Zawierciu i funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

• „Smak życia, czyli debata o dopalaczach” – program profilaktyki uniwersalnej skierowany do uczniów szkół podstawowych (klasy VII) i gimnazjalnych, nauczycieli, rodziców i opiekunów. Cel interwencji to profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży; dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich wartości na kontakty z tymi produktami; zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. W roku szkolnym 2017 / 2018 program realizowało 4837 osób: uczniowie klas VII oraz II i III klas gimnazjalnych, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie w 44 szkołach. Odbywały się warsztaty dydaktyczne (m. innymi w Zespole Szkół i Placówek Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zawierciu), spotkania prowadzone przez psychologa, wychowawcę Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich, funkcjonariusza Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu, prelekcje, pogadanki, zorganizowano konkursy wiedzy i plastyczne. Uczennice Szkoły Podstawowej Nr 1 w Pilicy opracowały gimnazjalny projekt p. t. „Używki, które niszczą młodociane społeczeństwo”.

Programy skierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych

• Program „Podstępne WZW” – celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

zapalenia wątroby typu A, B i C; przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HAV, HBV i HCV; uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie.

W roku szkolnym 2017/2018 w powiecie zawierciańskim program realizowało 1536 osób w 19 szkołach ponadpodstawowych, tj. 100% szkół tego typu. Zadania programowe zostały przeprowadzone w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora, materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, zakładki dla uczniów) oraz zaplanowane harmonogramy.

- Program profilaktyki raka szyjki macicy „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**” – celem realizacji jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 953 uczniów w 17 szkołach ponadpodstawowych. Odbiorcami programu było także 379 rodziców, kadra pedagogiczna. Zajęcia zostały przeprowadzone w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora szkolnego, zaplanowane harmonogramy i materiały edukacyjne. Przeprowadzono wykłady, prelekcje, pogadanki, udzielano porad w rozmowach indywidualnych z uczniami, odbyły się pokazy prezentacji multimedialnej, filmów edukacyjnych. W szkołach wyeksponowano plakaty, przygotowano tematyczne gazetki ścienne, odbiorcami których była cała społeczność szkolna i rodzice uczniów.

- Program „**Ars, czyli jak dbać o miłość?**” realizowany w ramach projektu KIK/68 – celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej.

W województwie śląskim realizatorem działań jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Patronat honorowy nad Projektem objęli Wojewoda Śląski i Marszałek Województwa Śląskiego.

W roku szkolnym 2017/2018 realizacja programu w szkołach ponadpodstawowych przebiegała po raz piąty. W powiecie zawierciańskim do programu przystąpiło 19 szkół

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

ponadgimnazjalnych, tj. 100%, zajęcia realizowało 1361 osób. W szkołach odbywały się pokazy multimedialne, emisje filmu „Nowe narkotyki. Masz wybór”, zajęcia warsztatowe, młodzież rozwiązywała krzyżówki tematyczne. Przeprowadzono wykłady, zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne, udzielano porad, wykonywano badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, wykorzystano alko i narkogole.

- Program i kampania w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka „Znamie! Znam je?” – celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry.

W roku szkolnym 2017/2018 w powiecie zawierciańskim program realizowały 1753 osoby z 19 szkół ponadpodstawowych.

- „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”, w tym akcja „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję”. Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W ramach programu kontynuowano realizację kampanii społecznej „Mam czas rozmawiać”. W roku 2018 szczególny nacisk położono na

promowanie dialogu międzypokoleniowego pomiędzy matkami a córkami, na temat konieczności testowania w kierunku HIV. Główne cele kampanii to: upowszechnienie informacji o sposobach zmniejszenia ryzyka zakażenia HIV wśród grupy kobiet planujących macierzyństwo oraz będących już w ciąży, zachęcanie do wykonania badań w kierunku HIV, a przez to zwiększenie odpowiedzialności za swoje zdrowie i zdrowie swoich bliskich, promocja edukacji na temat HIV/AIDS oraz chorób przenoszonych drogą płciową, aby rozpoczynała się w rodzinie i była dostosowana do wieku i potrzeb odbiorców.

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili działania edukacyjne wśród mieszkańców powiatu, uczniów i pedagogów szkół, kadry opiekunów i uczestników wypoczynku. Działania realizowano wśród 145 podmiotów: samorządy i instytucje lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku młodzieży, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej, solaria, salony fryzjerskie, kosmetyczne, siłownie. Edukacją objęto 25500 osób. Organizowano imprezy profilaktyczne, odbywały się wykłady, pogadanki, pokazy prezentacji multimedialnych, warsztaty dydaktyczne, konkursy wiedzy,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

plastyczne, prowadzono kolportaż ulotek, broszur, zorganizowano ekspozycje wizualne. Na stronie internetowej zamieszczano informacje o kampanii.

- W dniach 22.01.2018 r. oraz 07.12.2018 r. w Szkole Podstawowej Nr 1 w Pilicy odbyły się konkursy wiedzy na temat zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS. Uczniowie rozwiązywali test wielokrotnego wyboru. Poziom wiedzy świadczył o rzetelnym przygotowaniu uczniów. Wszyscy uczestnicy konkursów otrzymali materiały edukacyjne: broszury i zakładki.

- W dniu 26.11.2018 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyła się IX „Familiada”, konkurs dla uczniów szkół podstawowych organizowany co roku z okazji Światowego Dnia AIDS przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta Zawiercia ds.

rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz I Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego. W tym roku spotkanie czteroosobowych drużyn z 10 szkół podstawowych z Zawiercia odbyło się pod hasłem „W świecie magii Harrego Pottera”. Uczniowie rywalizowali zarówno w zadaniach i konkurencjach związanych z magią i czarami jak i teście wiedzy dotyczącym profilaktyki HIV/AIDS. Uczestnicy konkursu wykazali się dużą znajomością problematyki HIV/AIDS.

- **Projekt „HIV/AIDS –wiem, nie boję się, toleruję!”** – skierowany do nauczycieli oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych woj. śląskiego, którego celem jest podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia.

Akces do projektu zgłosiło 100% szkół ponadpodstawowych w powiecie zawierciańskim. W przeprowadzonych lekcjach edukacyjnych uczestniczyło 2460 uczniów. W ramach Projektu, w dniu 10.12.2018 r. w Zespole Szkół i Placówek im. H. Kołłątaja

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

w Zawierciu odbył się Konkurs wiedzy, w którym wzięło udział 37 uczniów Technikum realizujących Projekt „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję”. Zwycięzcom złożyła gratulacje i wręczyła nagrody rzeczowe (pendrive, kalendarz, książka, notes, podkładka, zakładka) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu.

W ramach interwencji nieprogramowych pracownicy oświaty zdrowotnej prowadzili w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, urzędach miast i gmin, lokalnych instytucjach, bibliotekach, solariach, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych następujące działania:

KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

–Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 - 49 lat). Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. W ramach projektu prowadzona jest kampania społeczna „**Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu**”.

Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. W zrealizowanych w 2018 roku na terenie powiatu zawierciańskiego przedsięwzięciach tj. prelekcjach, wykładach, pogadankach, pokazach prezentacji multimedialnych, akcjach profilaktycznych oraz licznych imprezach promujących zdrowie, uczestniczyło ogółem 14000 osób: kobiety w wieku prokreacyjnym i ich partnerzy, położne, pielęgniarki, kadra i uczestnicy wypoczynku powyżej

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

15 roku życia, uczniowie, nauczyciele młodzież, jej rodzice, nauczyciele oraz mieszkańcy powiatu :

- w dniu 21.03.2018 r. w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Zawierciu przeprowadzono akcję pod hasłem „Żyjesz zdrowo wygrywasz” promującą bezpieczne zachowania, zdrowy styl życia skierowaną do podopiecznych zakładu, kadry pedagogicznej, opiekunów.

- W dniu 09.02.2018 r. w Przychodni Lekarza Rodzinnego w Poradni dla Dzieci w Zawierciu oraz w dniu 07.12.2018 r. w Poradni Ogólnej Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pilicy odbyły się akcje profilaktyczne promujące styl życia wolny od używek. Prowadzono pogadanki, rozmowy kierowane, kolportaż ulotek, zakładek, udzielano porad, wyeksponowano materiały oświatowe, zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne.

Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia wpisuje się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. W 2018 roku **Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu**, realizowało 145 podmiotów: samorządy lokalne, zakłady nauczania i wychowania, zakłady

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

opieki zdrowotnej, apteki, biblioteki, domy kultury, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, solaria, gabinety rehabilitacji, ośrodki pomocy społecznej. Ogółem edukacją w zakresie profilaktyki antytytoniowej objęto 81518 mieszkańców powiatu.

W placówkach szkolnych, przedszkolnych zorganizowano imprezy zdrowotne, konkursy plastyczne, wiedzy, pokazy multimedialne, warsztaty, audycje w szkolnych radiowęzłach, odbyły się pogadanki, prelekcje, prowadzono indywidualne rozmowy z palącymi uczniami oraz ich rodzicami. W zorganizowanych punktach informacyjno – edukacyjnych młodzież, pracownicy szkoły, rodzice i opiekunowie uczniów mogli się zaopatrzyć w materiały informacyjne, oświatowo - zdrowotne dotyczące szkodliwości palenia tytoniu.

W dniu 9.04.2018 r. podczas akcji „Celuj w Zdrowie” w Zespole Szkół i Placówek im. H. Kołłątaja w Zawierciu prowadzono działania promujące życie bez używek. Zwracano uwagę na znaczenie poddawania się badaniom profilaktycznym dla zdrowia i rozwoju organizmu. Odbyły się wykłady, pokazy prezentacji multimedialnych.

Uczniowie przygotowali wystawę wykonanych przez siebie plakatów dotyczących profilaktyki palenia tytoniu. Podczas akcji wykonano 155 badań zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

W

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

zakładach opieki zdrowotnej zorganizowano akcje prozdrowotne, prowadzono działania edukacyjne - pogadanki, odczyty, rozmowy indywidualne z pacjentami, udzielano porad, zachęcano do rzucania palenia tytoniu, zachowań prozdrowotnych, rozdawano ulotki, broszury, eksponowano materiały informacyjno – edukacyjne, wykonywano badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

- W Zakładzie Opieki Zdrowotnej Poradni Medycyny Rodzinnej w Pilicy w dniu 25.05.2018 r. przeprowadzono akcję profilaktyczną „Tytoń i choroby serca” w ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, a w dniu 20.11.2018 r. prowadzono akcję „Rzuć palenie razem z nami” w ramach akcji Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu.

Prowadzono edukację w zakresie szkodliwości palenia tytoniu. W pogadankach, rozmowach indywidualnych wskazywano, że palenie tytoniu jest jednym z najważniejszych czynników ryzyka chorób układu krążenia, a już po roku od zaprzestania palenia ryzyko to zmniejsza się niemal o połowę. W trosce o zdrowe

serce rzucenie palenia jest najważniejszym zaleceniem zdrowotnym. Promowano styl życia wolny od używek. Wykonano badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu, prowadzono kolportaż ulotek, wyeksponowano plakaty, zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny.

- **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych wśród młodzieży „Dopalacze – Wypalacze groźne narkotyki”** – celem akcji jest zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Realizowana

jest w ośrodkach wypoczynku letniego i zimowego oraz w szkołach w trakcie trwania roku szkolnego, a odbiorcami działań jest kadra pedagogiczna, uczniowie szkół oraz ich rodzice i opiekunowie, osoby dorosłe w wieku 18-35 lat, ogół społeczeństwa.

W 2018 r. PSSE w Zawierciu objęła działaniami edukacyjnymi 10714 osób (mieszkańcy powiatu zawierciańskiego, młodzież, uczestnicy, organizatorzy i opiekunowie wypoczynku zimowego i letniego młodzieży). Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych do urzędów miast i gmin, instytucji lokalnych, zakładów opieki zdrowotnej, szkół ponadgimnazjalnych, obiektów wypoczynku młodzieży, aptek, zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, solariów, gabinetów rehabilitacji.

W lipcu i sierpniu 2018 roku, podczas akcji profilaktycznych skierowanych do uczestników

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

i kadry opiekunów wypoczynku, pracownicy PSSE w Zawierciu prowadzili edukację w zakresie profilaktyki używania dopalaczy. Prowadzono prelekcje, pogadanki, rozmowy kierowane, emitowano spoty, korzystano z narko i alkoholi:

- akcja profilaktyczna w Hotelu „Zawiercie” w dniu 09.07.2018 r. – wypoczynek Miejskiego Towarzystwa Sportowego „Piast” ze Skawiny

- akcja profilaktyczna w Obozie Zawierciańskiego Hufca w Kostkowicach w dniu 11.07.2018 r. – wypoczynek pod namiotami harcerzy Hufca Warszawa i Hufca Piaseczno

- akcja profilaktyczna w obozie harcerskim w Żelazku w dniu 13.07.2018 r. – wypoczynek Stowarzyszenia Harcerstwa Katolickiego „Zawisza” Federacja Skautingu Europejskiego z Warszawy

- akcja profilaktyczna w dniu 06.08.2018 r. w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Zawierciu Klubu Piłkarskiego „Wisła Płock”

- akcja profilaktyczna w dniu 14.08.2018 r. w Świetlicy Środowiskowej Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawierciu – wypoczynek w miejscu zamieszkania.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- **Światowy Dzień Zdrowia** obchodzony 7 kwietnia, realizowany jest każdego roku w kontekście jednego kluczowego problemu z zakresu zdrowia publicznego, który w danym okresie wymaga szczególnej uwagi. „**Zdrowie dla wszystkich**” to hasło Światowego Dnia Zdrowia w 2018 r. „Zdrowie dla wszystkich” to nie tylko hasło tegorocznego Światowego Dnia Zdrowia, ale wizja przyświecająca od ponad siedemdziesięciu lat, działalności Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Najwyższy możliwy poziom zdrowia dla wszystkich ludzi, to wyzwanie dla światowych liderów i motyw przewodni wspierania krajów w dążeniu do Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej (UHC). Stan pełnego fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu to ideał, do którego powinni dążyć wszyscy ludzie.

Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano materiały informacyjno – edukacyjne dotyczące tematyki obchodów Światowego Dnia Zdrowia 2018 r. Inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej. Organizowano akcje prozdrowotne, punkty informacyjno - edukacyjne. Prowadzono wykłady, prelekcje, pogadanki, narady, udzielano porad, dystrybucję materiałów edukacyjnych. Akcje profilaktyczne organizowane w ramach ŚDZ prowadzono w 90 podmiotach: samorządach lokalnych, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach nauczania i wychowania. Działaniami objęto 11400 osób.

Dnia 19.03.2018 r. w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej Filii w Zawierciu przeprowadzono akcję profilaktyczną p. h. „Zdrowy styl życia w profilaktyce raka piersi” skierowaną do kobiet ze Stowarzyszenia Amazonek i Osób Problemami Onkologicznymi, podopiecznych Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Zawierciu, pracowników

biblioteki. Odbyły się prelekcje, pogadanki, pokazy prezentacji multimedialnych. W prowadzonych rozmowach kierowanych zwracano uwagę na znaczenie dla zdrowia poddawania się badaniom profilaktycznym. W zorganizowanym punkcie informacyjnym

wyeksponowano plakaty, broszury, ulotki., Dnia 06.06.2018 r. podczas akcji „Dzień zdrowia i urody” w Zespole Szkół i Placówek im. H. Kołłątaja w Zawierciu prowadzono działania

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

promujące zasady zdrowego stylu życia oparte o racjonalne odżywianie, aktywność ruchową, aktywny wypoczynek, higienę osobistą, zachowania prozdrowotne – życie bez używek, nałogów. Odbłyły się wykłady, pokazy prezentacji multimedialnych, spektakl profilaktyczny pt. „Zwierciadło”, pokazy taneczne i musztry wojskowej, wyeksponowano plakaty, ulotki. Uczestnicy akcji mogli skorzystać z usług fryzjerskich wykonywanych przez uczennice technikum fryzjerskiego, skosztować zdrowych przekąsek i deserów przygotowanych przez młodzież z technikum żywieniowego, poznać tajniki makijażu. W dniu 09.04.2018 r. w Zespole Szkół w Szczekocinach pielęgniarka środowiska szkolnego i specjalista fizjoterapii z Centrum Usług Medycznych „Alfa” w Szczekocinach przeprowadzili badanie fizjoprofilaktyczne wśród licealistów klas pierwszych i drugich. Osoby, u których wykryto wady postawy zostały poinformowane o możliwościach leczenia i profilaktyki oraz zagrożeniach mogących wystąpić w latach późniejszych z powodu nieleczonych wad postawy. W ramach zajęć wychowania fizycznego zostały przeprowadzone ćwiczenia wydolnościowe, odbyło się spotkanie z dietetykiem, przedstawiciel Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa w Katowicach przedstawił prelekcję nt. pozyskiwania dawców szpiku kostnego oraz honorowego oddawania krwi, zachęcał uczniów do honorowego krwiodawstwa i leczenia, pomocy chorym i poszkodowanym. - W dniach od 09 do 13.04.2018 r. w Szkole Podstawowej nr1 w Łazach zorganizowano Tydzień dla Zdrowia pod hasłem „ZDROWIE DLA WSZYSTKICH”. W korytarzu szkolnym przygotowana została gazetka tematyczna. Zorganizowano konkursy wiedzy: „Budowa człowieka i jego zdrowie”, „Zdrowy styl życia”. Uczniowie i nauczyciele mogli dokonać pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, kontroli wagi i wzrostu oraz obliczania wskaźnika BMI. Przygotowano ekspozycję książek i czasopism zawierających przepisy zdrowych i smacznych potraw. Uczniowie klas 4-7 prezentowali „witaminowe stoły”, na których znalazły się zdrowe przekąski przygotowane przez uczniów i ich rodziców. Odbłyły się pogadanki i projekcje filmów edukacyjnych promujących zdrowy styl życia. Uczniowie klas 4-6 realizowali zagadnienia dotyczące zdrowego stylu życia, oglądali prezentacje multimedialne o tematyce prozdrowotnej, układali hasła i rymowanki o zdrowiu. Podsumowaniem prowadzonych działań był apel szkolny. Odbłyły się wykłady, pokaz prezentacji multimedialnej Przekazano informacje o sposobach radzenia sobie ze stresem, zdrowym stylu życia, roli odżywiania i higieny ciała. Uczennice zaprezentowały ćwiczenia w rytmie muzyki, jako formę aktywności ruchowej i relaksu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- **Promocja szczepień ochronnych, w tym kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” realizowana w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”, „Europejski Tydzień Szczepień”** – akcja promująca wykonywanie szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. Ma na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.

PSSE w Zawierciu prowadziła działania edukacyjne w urzędach miast i gmin, zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania, żłobku, zakładach opieki zdrowotnej, bibliotekach, obiektach wypoczynku, aptekach, zakłady fryzjerskich, kosmetycznych, gabinetach rehabilitacji, bibliotekach, biurach podróży, siłowniach, solariach. Zorganizowano akcje profilaktyczne, podczas których prowadzono narady, pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, dystrybucję materiałów, zorganizowano punkty informacyjno - edukacyjne, wystawy i ekspozycje materiałów oświatowych. Informacje o kampaniach zamieszczano na stronie internetowej. Edukacją objęto 10900 osób w 96 placówkach:

- w dniu 20.11.2018 r. ZOZ Z. Graca Poradnia Medycyny Rodzinnej w Pilicy pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków oraz profilaktyki chorób zakaźnych. Prowadzono pogadanki skierowane do rodziców i opiekunów małych pacjentów. Szczególną uwagę zwracano na znaczenie wykonywania szczepień ochronnych w walce z chorobami zakaźnymi, zwiększono wiedzę na temat znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia. Prowadzono kolportaż ulotek, wyeksponowano plakaty.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Podczas kolportażu materiałów edukacyjnych do zakładów pracy (samorządy lokalne, zakłady opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania, apteki, biura podróży, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, biblioteki) prowadzono rozmowy indywidualne promujące wykonywanie szczepień ochronnych.

W 2018 r. w ramach Kampanii prowadzono akcję prezentującą dzieciom przedszkolnym i kadrze pedagogicznej bajkę pt. **„Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”**. Treść bajki, opowiadającej o przygodach pluszowego niedźwiadka mieszkającego w przychodni, ma ułatwić dzieciom zrozumienie dlaczego szczepienia są ważne dla każdego człowieka, a także złagodzić ewentualne obawy związane z wykonywaniem szczepienia.

PSSE w Zawierciu przeprowadziła 3 akcje, podczas których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu czytała przedszkolakom bajkę pod tytułem „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. W akcjach ogółem wzięło udział 93 dzieci przedszkolnych. Wszystkie dzieci otrzymały plakietkę – order z wizerunkiem niedźwiadka:

- w dniu 15.10.2018 r. w Przedszkolu Nr 2 im. Misia Uszatka w Zawierciu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- w dniu 23.11.2018 r. w Przedszkolu Nr 1 w Zawierciu. W spotkaniu z przedszkolakami uczestniczyła dziennikarka Polskiego Radia. Audycję z nagrania przedstawiono na antenie Polskiego Radia Katowice

- w dniu 03.12.2018 r. w Przedszkolu Nr 6 w Zawierciu

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego i letniego: „Bezpieczne Ferie 2018” i „Bezpieczne Wakacje 2018”. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku. Edukacja prozdrowotna ma zapobiegać chorobom zakaźnym, zakażeniom pokarmowym i zatruciom grzybami oraz propagować zdrowy styl życia. Inicjowano działania edukacyjne oraz udzielano porad metodycznych kierownikom obozów, kolonii wypoczynkowych, zimowisk, wypoczynku w miejscu zamieszkania. Odbyły się akcje prozdrowotne, podczas których przeprowadzono prelekcje, pogadanki, rozmowy kierowane, warsztaty dydaktyczne, konkursy, zajęcia sportowe, pokazy filmu „Kleszcze”, gry, zabawy. Prowadzono edukację w zakresie promocji zdrowego stylu życia, racjonalnego odżywiania w okresie wzmożonej aktywności fizycznej, profilaktyki: HIV/AIDS, chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych, chorób zakaźnych, w tym grypy, zakażeń meningokokowych i pneumokokowych, chorób przenoszonych przez kleszcze, nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV, uzależnienia od tytoniu i alkoholu, środków zastępczych, racjonalnego stosowania antybiotyków, promocji szczepień ochronnych. Uczestnikom akcji prozdrowotnych przekazano materiały informacyjno - edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury, zakładki, znaki zakazu palenia tytoniu).

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

W okresie ferii zimowych i wakacji w 2018 r. w akcjach profilaktycznych organizowanych przez PSSE w Zawierciu wzięły udział 5304 osoby. Akcje prowadzono w 42 obiektach hotelowych, harcerskich bazach obozowych w Zawierciu i powiecie zawierciańskim:

w Przyłubsku, Kroczytach, Żelazku, Kostkowicach oraz w Zawierciu podczas wypoczynku w miejscu zamieszkania.

• **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych** — gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby A,B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne:

Działaniami prozdrowotnymi w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych objęto 31500 osób w 193 podmiotach w powiecie zawierciańskim.

- **profilaktyka chorób odkleszczowych.** Celem akcji jest edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu.

W dniu 09.06.2018 r. podczas obchodów Dni Zawiercia wśród mieszkańców powiatu prowadzono

działania edukacyjne związane z profilaktyką chorób odkleszczowych. Odbył się pokaz prezentacji multimedialnej, zorganizowano punkt informacyjno – edukacyjny, prowadzono kolportaż materiałów.

- **profilaktyka wirusowego zapalenia wątroby typu A**

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili pogadanki, rozmowy indywidualne na temat profilaktyki chorób zakaźnych: wirusowe zapalenie wątroby typu A, szczepienia przeciwko WZW typu A. Edukacja zdrowotna skierowana była do mieszkańców powiatu

zawierciańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci przedszkolnych, personelu zatrudnionego w przedszkolach.

• **Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „Brązowo, ale czy zdrowo?”.**

Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania

ultrafioletowego w solariach, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych, eksponowano plakaty, ulotki. Odbyły

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

się pogadanki, prelekcje, narady, zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne. Edukację prowadzono w 80 placówkach do 4175 osób.

- Profilaktyka stosowania antybiotyków: **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Dzień Walki z Antybiotykami.** Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków. Działaniami edukacyjnymi (wykłady, prelekcje, ekspozycje wizualne, pogadanki, punkty informacyjno - edukacyjne, prezentacje podczas akcji prozdrowotnych, narady z partnerami) objęto 6494 osoby: mieszkańcy powiatu zawierciańskiego, kadra medyczna, organizatorzy, kadra opiekunów i uczestnicy wypoczynku dzieci i młodzieży w 102 podmiotach: samorządy lokalne, zakłady opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, domy kultury, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie, apteki, biura podróży, biblioteki.

- Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania, w tym **„Żywienie dzieci w żłobkach. Praktyczne wprowadzenie aktualnych norm i zaleceń”.** Edukację w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości prowadzono w 40 placówkach: żłobki, zakłady nauczania i wychowania, obiekty wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. Działaniami objęto ogółem 5995 osób: kadrę pedagogiczną i opiekuńczą, uczniów, dzieci przedszkolne, ich rodziców i opiekunów, organizatorów i kadrę opiekunów wypoczynku dzieci i młodzieży.

- Profilaktyka chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych – salmonella, grzyby i inne. W 187 podmiotach prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych, pogadanki, rozmowy indywidualne, udzielano porad dotyczących higieny sporządzania posiłków, przestrzegania zasad higieny osobistej, prawidłowego przechowywania żywności. Zadaniem objęto 22155 osób.

- Profilaktyka zatruc grzybami - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotkę informującą o **„Podstawowych zasadach bezpiecznego grzybobrania”.** Prowadzono dystrybucję ulotek, narady z partnerami, odbyły się pogadanki, rozmowy indywidualne, w 104 podmiotach, zadaniem objęto 10850 osób.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- Profilaktyka grypy - podczas akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zachorowań na grypę: odbyły się pogadanki, udzielano porad, przekazano materiały informacyjno - edukacyjne, wyeksponowano plakat, ulotki, lekarzom pierwszego kontaktu przekazano broszurę wydaną w ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Zwalczenia Grypy w 88 podmiotach, zadaniem objęto 10200 osób.
- Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia – prowadzono pogadanki, narady z partnerami, dystrybucję ulotki „**Jak chronić dziecko przed próchnicą**” do 17 zakładów opieki zdrowotnej. Zadaniem objęto 5000 osób.
- Profilaktyka wszawicy – prowadzono narady z partnerami, dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych: ulotki, plakat. Do zakładów nauczania i wychowania przekazano broszurę "Pedikuloza, czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie". Podczas akcji profilaktycznych odbyły się prelekcje, pogadanki, udzielano porad w 105 podmiotach, zadaniem objęto 12000 osób.
- Profilaktyka chorób skóry: „**Świerzb**” – przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zakażeń świerzbowcem: odbyły się pogadanki, udzielano porad, prowadzono narady z partnerami, dystrybucję ulotki "Jak zapobiegać i walczyć ze świerzbem" w 85 podmiotach zadaniem objęto 9090 osób.
- Profilaktyka oparzeń: „**Barszcz Sosnowskiego**” – na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano informację na temat barszczu Sosnowskiego, jak ustrzec się przed poparzeniem i jak postępować w przypadku kontaktu z barszczem Sosnowskiego. Prowadzono narady z partnerami, dystrybucję broszury, odbyły się pogadanki, udzielano porad 50 podmiotach, zadaniem objęto 7000 osób.
- Profilaktyka wsparcia kobiet w ciąży i rodzin: „**Opieka okołoporodowa**” – prowadzono pogadanki, narady z partnerami, dystrybucję ulotki „Wybrane uprawnienia z ustawy „ZA ŻYCIEM”, plakat „Zanim zostaniesz mamą” do 17 zakładów opieki zdrowotnej. Zadaniem objęto 5000 osób.
- Profilaktyka chorób nowotworowych: „**Badam się, mam pewność**” - prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych. W zakładach opieki zdrowotnej, nauczania i wychowania eksponowano plakaty

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

dotyczące profilaktyki raka szyjki macicy, raka sutka. Informowano o możliwości wykonania badań mammograficznych i cytologicznych. Podczas akcji zwracano uwagę mieszkańców powiatu na to, jak ważna w zapobieganiu chorobom nowotworowym jest profilaktyka oraz regularne badania. Organizowano punkty informacyjno - edukacyjne, odbyły się prelekcje, pogadanki, udzielano porad w 35 podmiotach zdaniem objęto 5955 osób.

● **Konkurs „Na tropie”**: przedstawienie wątków historii, kultury, sztuki, nauki, tradycji i miejsc ważnych dla Polski i Norwegii. Konkurs skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych. Zadaniem objęto 1500 osób w 14 zespołach szkół ponadpodstawowych. W 2018 roku w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia realizowano interwencje programowe i nieprogramowe zgodnie z planem pracy i procedurami systemu jakości. Realizowane przedsięwzięcia uwzględniały aktualne potrzeby społeczności lokalnej. Realizowano 9 interwencji programowych (liczba odbiorców – 48785 osób) i 23 interwencje nieprogramowe (liczba odbiorców - 270 750 osób). Ogólna liczba odbiorców interwencji wynosiła 319 627 osób.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2017/2018 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez uczniów szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych i dzieci przedszkolne. W nadzorowanych jednostkach przeprowadzono 60 wizytacji.

W zadaniach programowych uczestniczyli rodzice i opiekunowie. Adresaci akcji profilaktycznych, kampanii, imprez plenerowych to dzieci przedszkolne, młodzież, osoby dorosłe.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2018 roku wydano 92 uzgodnienia i opinie sanitarne.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,
- obiekty handlowo-usługowe, w tym zespoły budynków handlowo-usługowych i sklepy wielkopowierzchniowe,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowania przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2018 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 13 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) po wcześniejszym uzgodnieniu na wniosek organów zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzanej do projektowanych planów oraz studiów. Opiniowane dokumenty dotyczyły miasta Zawiercia oraz gmin: Kroczyce, Włodowice, Ogrodzieniec, Poręba i Łazy. W 3 przypadkach wydano

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018**

uzgodnienie dotyczące odstąpienia przez organ od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (miasto Zawiercie, gmina Ogrodzieniec).

Przedłożone do zaopiniowania w roku 2018 dokumenty planistyczne, zarówno studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miast i gmin - miały głównie charakter porządkujący i kodyfikujący ustalenia obowiązujących planów, przy jednoczesnym zwiększaniu powierzchni zabudowy poprzez wskazanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną. Poszerzanie funkcji terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową wiązało się z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, przestrzeni publicznych, miejsc parkingowych, a także stworzenia warunków dla rozwoju infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej. Wyznaczanie nowych terenów i poszerzanie terenów już zainwestowanych w stosunku do zapisów obecnie obowiązujących planów wynikało przede wszystkim z konieczności dostosowania polityki przestrzennej miast i gmin do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, domagających się zmiany kierunków zagospodarowania terenu w celu prowadzenia działalności usługowej i produkcyjnej, a także rolniczej.

Decyzje o przystąpieniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego niejednokrotnie miały swoje uzasadnienie w związku z potrzebą dostosowania dokumentów do nowych wymagań ochrony przeciwpowodziowej. Celem zmiany studiów było także uwzględnienie zapisów nowo uchwalonych dokumentów szczebla wojewódzkiego, zarówno planistycznych jak i strategicznych.

Zadania postulowane do uwzględnienia w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jednostek, wynikające z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, to przede wszystkim rewitalizacja, modernizacja i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

W przesyłanych dokumentach uwzględniane i wskazywane były również priorytety ekologiczne traktowane jako cele nadrzędne w rozwoju gospodarczym zarówno miasta Zawiercie jak i pozostałych jednostek samorządowych. Przyjęte cele były zgodne z założeniami polityki ekologicznej Państwa oraz z celem nadrzędnym określonym w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

Cele długookresowe zakładały między innymi kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochronę jakości wód podziemnych oraz przywrócenie dobrej jakości

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu **Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018**

wód powierzchniowych.

Uzgodniony w 2018 r. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łazy zapewnił możliwość rozwoju zabudowy mieszkaniowej, biorąc jednocześnie pod uwagę możliwości obsługi komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej. W sferze usługowo-produkcyjnej wyznaczone zostały nowe tereny eksploatacji powierzchniowej złoża kruszywa naturalnego „Chruszczobród” oraz nowy układ komunikacyjny, umożliwiający głównie obsługę terenów eksploatacji kruszywa. Ponadto w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przedstawiono zalecenia mające na celu poprawę warunków higieniczno – zdrowotnych, związanych z występowaniem w terenach objętych opracowaniem, obszarów płytko zalegających wód gruntowych o głębokości do 1 m p.p.t., a także terenów podmokłych. Również w 2018 r. nastąpiło zaopiniowanie miejscowego planu gminy Łazy w korytarzu lokalizacji rurociągu paliwowego Boronów – Trzebinia – jest to planowana lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wskazanej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020 + oraz w „Polityce Rządu RP dla infrastruktury logistycznej w sektorze naftowym”. Zadanie to jest elementem programu działań dla poprawy bezpieczeństwa paliwowego Państwa w sektorze naftowym. Również dla gminy Poręba nastąpiła zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, związana z uwzględnieniem inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym w zakresie infrastruktury logistycznej w sektorze naftowy - gdzie planowana jest lokalizacja rurociągu paliwowego Boronów – Trzebinia.

Lokalny rozwój zabudowy mieszkaniowej, zabudowy usługowej i produkcyjnej wraz z obsługującymi je drogami i infrastrukturą techniczną przyjęty został w opiniowanych dokumentach planistycznych dla miasta Zawiercia, gminy Łazy, gminy Kroczyce i gminy Poręba.

Ponadto wydano 4 opinie o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły: stawów rybnych, budynków produkcyjno-magazynowych i budynków handlowo-usługowych.

W 2018 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 3 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Uzgodniane przedsięwzięcia to:

- budowa pieca grzewczego i klatek walcowniczych wraz z infrastrukturą techniczną dla istniejącej linii Morgana w CMC Poland Sp. z o.o. w Zawierciu,
- budowa budynku produkcyjnego z budynkiem biurowo - socjalnym oraz budynkiem magazynowym wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu w obrębie Marciszów, gm. Zawiercie (jako budowa zakładu powlekania tworzyw),
- budowa hali magazynowo-produkcyjnej z zapleczem socjalno-biurowym wraz z niezbędną infrastrukturą w mieście Zawiercie przy ul. Myśliwskiej dla PDC INDUSTRIAL CENTER.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 18 opinii sanitarnych. Jedna z opinii nakładała obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W 3 przypadkach prowadzono korespondencję z Urzędem oraz z inwestorem odnośnie uzupełnienia przesłanych materiałów. Dodatkowo wydano 1 pismo wyjaśniające, kończące sprawę. Przesłane wnioski dotyczyły:

- budowy sieci infrastruktury technicznej na terenie gmin powiatu zawierciańskiego,
- budownictwa drogowego w zakresie przebudowy i modernizacji dróg, przebudowy i budowy mostów oraz wiaduktów,
- budownictwa przemysłowego, w tym inwestycje infrastrukturalne i produkcyjne (modernizacje linii technologicznych) na terenie Huty Zawiercie i innych zakładów produkcyjnych,
- budownictwa inwentarskiego na terenie gmin powiatu zawierciańskiego,
- skupu złomu i surowców wtórnych na terenie gmin powiatu zawierciańskiego,
- budynków i centrów handlowo-usługowych.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu
Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 46 kontroli sanitarnych, związanych z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 46 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych.

Kontrole dotyczyły między innymi:

- gabinetów lekarskich,
- przychodni weterynaryjnej,
- zakładu protetycznego,
- sklepu medycznego,
- obiektów żywnościowo-żywnieniowych takich jak sklepy, ciastkarnie i lokale gastronomiczne,
- budynków i lokali usługowych,
- stacji diagnostycznych i myjni samochodowych,
- budynków magazynowo-składowych,
- zakładów produkcyjnych, hal produkcyjnych, produkcyjno - magazynowych, pomieszczeń socjalnych,
- oczyszczalni ścieków komunalnych,
- aptek ogólnodostępnych,
- obiektów sportu i rekreacji (baseny, kąpieliska),
- obiektów oświatowych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu Ocena stanu sanitarnego powiatu zawierciańskiego za rok 2018

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2018 roku zostało wydanych 47 decyzji płatniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Sprawy konsultowane są również z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Katowicach, do którego wysyłane są kopie wszystkich rozstrzygnięć (opinii) podejmowanych przez PPIS w Zawierciu.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyt przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.